

Eötvös Loránd Tudományegyetem

A lineáris programozási feladat optimális
bázismegoldásának előállítása polinom időben

diplomamunka

Majoros Csilla

Témavezető:

Illés Tibor

egyetemi docens

ELTE-TTK Operációkutatási Tanszék

Budapest, 2014.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Alapvető eredmények áttekintése	6
2.1. Lineáris programozási alapfeladat	6
2.2. Lagrange-dualitás	7
2.3. A Newton-módszer	8
2.4. A barrier-módszer	10
3. Útkövető belsőpontos algoritmusok elmélete	12
3.1. Az analitikus centrum	12
3.2. Newton módszer az <i>LP</i> -feladatra	13
3.3. Barrier módszer az <i>LP</i> -feladatra	14
3.4. A centrális út	16
3.5. A Newton-lépés	19
3.6. A centrális út környezetei	21
4. Primál-duál útkövető algoritmusok	23
4.1. A keretalgoritmus	23
4.2. Egy rövid lépéses algoritmus	24
4.3. Egy hosszú lépéses algoritmus	28
4.4. Egy prediktor-korrektor algoritmus	30
4.5. Pontos megoldás előállítása	33
5. Duális módszerek	37
5.1. A szubgradiensek	37
5.2. A szubgradiens módszer	38
5.3. A vágósíkos módszer	41
5.4. A volume algoritmus	43
6. Optimális bázismegoldás előállítása	49
6.1. A perturbált feladat	49
6.2. Kezdő bázis előállítása	52
6.3. Primál fázis	54
6.4. Duál fázis	55

1. Bevezetés

Jelenleg két népszerű megközelítés van a lineáris programozási feladat megoldására: a pivot algoritmusok és a belsőpontos algoritmusok. Mindkét típusnak számos variációja lett kifejlesztve az utóbbi évtizedekben.

A szimplex módszernek megvan az a szép tulajdonsága, hogy ha a feladatnak van optimális megoldása, akkor az algoritmus egy optimális bázismegoldást talál. Azonban jelenleg nem ismert polinomiális idejű pivot algoritmus.

A szimplex módszerrel ellentétben a belsőpontos algoritmusok a megengedett tartomány belsejében lépkednek, a cél az optimális lap megközelítése. Azaz véges sok lépésben nem adnak egzakt optimális megoldást. Ye [10] javasolt egy eljárást, amit egy belsőpontos algoritmusba ágyazva pontos optimális megoldást állíthatunk elő polinom időben. Ez a megoldás azonban az optimális lap belső pontja lesz, azaz több optimális megoldás létezése esetén nem lesz bázismegoldás.

Számos esetben kívánatos, hogy az optimális megoldásunk bázismegoldás legyen:

- Bázismegoldást használ a klasszikus és olcsó érzékenység vizsgálat.
- Ha egymáshoz szorosan kapcsolódó feladat-sorozatunk van, akkor sok esetben az egyik optimális bázismegoldásából indítva néhány pivotlépéssel megkapjuk a következő optimális bázismegoldását.
- Egészértékű és vegyes programozási feladatok megoldási módszereinél is gyakran elengedhetetlen, hogy a relaxált feladat optimális bázismegoldása álljon rendelkezésre.

Felvetült tehát a kérdés, hogyan lehetne polinom időben optimális bázismegoldást előállítani. Erre a problémára az első releváns választ Megiddo [11] adta. Konstruktív módon bebizonyította, hogy ha adott egy optimális primál-duál megoldaspár, akkor erősen polinomiális időben elő tudunk állítani optimális bázismegoldást.

Természetes volt Megiddo módszerét kombinálni a belsőpontos algoritmusokkal, és Ye [10] pontos megoldást előállító kerekítési eljárásával. Ezt meg is tette Andersen és Ye [12], és egy elméleti és gyakorlati szempontból is jól működő algoritmust csináltak, ami polinomiális időben optimális bázismegoldást állít elő. Az eljárást röviden nevezzük *BI*-nek, azaz bázis identifikációnak.

A *BI* eljárás nem csak a belsőpontos algoritmusokkal kombinálva használható, hanem más LP-megoldó módszerekkel is, amik nem feltétlenül adnak olyan precíz közelítést. A lényeg, hogy az primál és duál közelítő megoldást is gyártson. Megiddo [11] ugyanis azt is bebizonyította, hogy ha csak egy primál, vagy csak egy duál optimális megoldás áll a rendelkezésünkre, akkor optimális bázist csak abban az esetben tudunk találni erősen polinomiális időben, ha az *LP*-feladat is megoldható erősen polinomiális időben.

A dolgozat célja, hogy ezt a folyamatot - közelítő megoldás előállítása, bázis identifikáció - kifejtse. Részletesen áttekintjük az útkövető belsőpontos algoritmusok elméletét, a nemlineáris programozás eredményeiből kiindulva. Majd megnézzük a Ye [10] által javasolt kerekítési eljárást, amivel egzakt, szigorúan komplementáris megoldaspárt állítunk elő.

A belsőpontos algoritmusok hátránya, hogy közeledve az optimális laphoz lelassul a folyamat, számítási nehézségek lépnek fel. Ezért mielőtt a *BI*-eljárást kifejtenénk, megnézzünk néhány közelítő algoritmust, amik számításigénye (sok esetben) jóval kedvezőbb a belsőpontos algoritmusokénál. Az első két vizsgált módszer csak duál-közelítő megoldást állít elő, ezért ezekkel a *BI*-eljárás nem kombinálható. Francisco Barahona és Ranga Anbil [8] dolgozták ki az előzőek továbbfejlesztésével a *volume* algoritmust, ami a duál közelítéssel párhuzamosan a primál közelítést is végzi. Ez az algoritmus egy szemléletes tételre alapszik, ami a primál változókat bizonyos térfogatok arányaként fejezi ki. Ez a módszer kis számításigényű, és kombinálva a *BI* eljárással sok esetben hatékonyan megkeres egy optimális bázist. Végül megnézzük a *BI*-eljárást, ami egy közelítő primál-duál megoldást adó algoritmussal kombinálva optimális bázismegoldást talál.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani Illés Tibor tanár úrnak a szakdolgozatomhoz nyújtott segítségéért, és azért, hogy a kurzusai során felkeltette az érdeklődésemet a téma iránt.

2. Alapvető eredmények áttekintése

2.1. Lineáris programozási alapfeladat

A primál-duál lineáris optimalizálási feladatpár standard alakja a következő:

$$(P) \quad \min\{c^T x : Ax = b, x \geq 0\},$$
$$(D) \quad \max\{b^T y : A^T y + s = c, s \geq 0\}.$$

ahol $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$ egy m -rangú mátrix; b, c, x, y, s pedig megfelelő méretű valós vektorok.

A vektorokat mindig oszlopvektornak képzeljük.

Jelölések

$\mathcal{F}_P, \mathcal{F}_D$	a $(P), (D)$ feladatok megengedett megoldásai
$\mathcal{F}_P^0, \mathcal{F}_D^0$	a $(P), (D)$ feladatok szigorúan megengedett megoldásai
$\mathcal{F}_P^*, \mathcal{F}_D^*$	a $(P), (D)$ feladatok optimális megoldásai
$\mathcal{F}, \mathcal{F}^0, \mathcal{F}^*$	a megfelelő primál-duál megoldáspárok halmaza
$p^* = d^*$	a primál és duál optimum értéke
$S_\delta(x)$	az x pont δ sugarú nyílt környezete
Df	az $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n$ függvény Jacobi-mátrixa
$\nabla f, \nabla^2 f$	az $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ függvény gradiense és Hesse-mátrixa
X	az a diagonális mátrix, amire $X_{ii} = x_i$, ahol $x \in \mathbb{R}^n$
e	a megfelelő méretű csupa 1 vektor
$\mathcal{C}_P, \mathcal{C}_D, \mathcal{C}$	a primál, duál és primál-duál centrális út
$\mathbb{R}_\oplus^n, \mathbb{R}_+^n$	a nemnegatív és pozitív ortáns $\mathbb{R}^n$ -ben
xs	két vektor komponensenkénti szorzata ($= XSe$)

2.1.1. Tétel (gyenge dualitás). Legyen $\bar{x} \in \mathcal{F}_P$ és $(\bar{y}, \bar{s}) \in \mathcal{F}_D$. Ekkor

$$c^T \bar{x} \geq b^T \bar{y}$$

és egyenlőség pontosan akkor van, ha

$$\bar{x}^T \bar{s} = 0.$$

Biz.: triviális □

2.1.2. Tétel (erős dualitás). Ha a primál és duál feladatnak is van megengedett megoldása, akkor mindkettőnek van optimális megoldása is. Tetszőleges x^*, y^* optimális megoldásra $c^T x^* = b^T y^*$.

Tehát az x^* primál, és (y^*, s^*) duál megengedett megoldások pontosan akkor optimálisak, ha $(x^*)^T s^* = 0$. A nemnegativitási feltételek miatt ez pontosan azt jelenti, hogy $x_i^* s_i^* = 0$ minden i -re. Az optimális megoldások tehát pontosan a komplementárisak.

2.1. Def. Egy x^* és (y^*, s^*) optimális megoldaspárt erősen komplementárisnak nevezünk, ha $x^* + y^* > 0$.

2.1.3. Tétel (Goldman-Tucker). Ha a primál és duál feladatnak is van megengedett megoldása, akkor szigorúan komplementáris primál-duál optimális megoldaspár is létezik. Ha $x^*, (y^*, s^*)$ egy szigorúan komplementáris megoldaspár, akkor az általa meghatározott $\mathcal{P}^* := \{j : x_j^* > 0\}$ és $\mathcal{D}^* := \{1, \dots, n\} \setminus \mathcal{P}^*$ partíció megegyezik minden egyes szigorúan komplementáris megoldás esetén.

2.2. Lagrange-dualitás

A következő ismeretekre a 5. fejezetben lesz majd szükség.

Tekintsük a következő optimalizálási feladatot

$$\left. \begin{array}{l} \min f(x) \\ h(x) = 0 \\ x \in M, \end{array} \right\}$$

ahol $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$, $h : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ adott függvények és $M \subseteq \mathbb{R}^n$.

A feladathoz rendelt-Lagrange függvény:

$$L(x, \pi) = f(x) + \pi^T h(x),$$

és duális függvény

$$q(\pi) = \inf_{x \in M} L(x, \pi).$$

A feladat Lagrange-duálisa a következő probléma:

$$\left. \begin{array}{l} \max q(\pi) \\ \pi \in \mathbb{R}^m \end{array} \right\}$$

A $q(\pi)$ értéke $-\infty$ is lehet néhány μ -re. A duális feladat megoldása lényegében a következő feltételes maximalizálási feladat megoldását jelenti:

$$\left. \begin{array}{l} \max q(\pi) \\ \pi \in D \end{array} \right\}$$

ahol $D = \{\pi | q(\pi) > -\infty\}$. Nevezzük D -t a kiterjesztett értékű q függvény lényeges tartományának.

Függetlenül a primál feladat költségfüggvényétől és feltételeitől, a duális feladat szép konvexitási tulajdonságokkal rendelkezik, ezt fejezi ki a következő állítás.

2.2.1. Állítás. A duális függvény lényeges tartománya konvex halmaz, és q konkáv ezen a halmazon.

Biz.: Tetszőleges $x, \pi, \bar{\pi}$ és $\alpha \in [0, 1]$ esetén

$$L(x, \alpha\pi + (1 - \alpha)\bar{\pi}) = \alpha L(x, \pi) + (1 - \alpha)L(x, \bar{\pi}).$$

Mindkét oldal infimumát véve az M halmazon

$$\inf_{x \in M} L(x, \alpha\pi + (1 - \alpha)\bar{\pi}) \geq \alpha \inf_{x \in M} L(x, \pi) + (1 - \alpha) \inf_{x \in M} L(x, \bar{\pi}),$$

vagyis

$$\alpha q(\alpha\pi + (1 - \alpha)\bar{\pi}) \geq \alpha q(\pi) + (1 - \alpha)q(\bar{\pi}).$$

Ebből látszik, hogy $\pi, \bar{\pi} \in D$ esetén $\alpha\pi + (1 - \alpha)\bar{\pi} \in D$, azaz D konvex halmaz. Továbbá az utolsó egyenlőtlenség épp q konkávitását mutatja. $\square$

A duális függvény másik szép tulajdonságáról szól a következő állítás.

2.2.2. Állítás. *A duális függvény felülről féligfolytonos, azaz minden $\pi^k \rightarrow \pi$ pontsorozatra*

$$\limsup_{k \rightarrow \infty} q(\pi^k) \leq q(\pi).$$

Biz.:

$$q(\pi^k) = \inf_{z \in M} L(z, \pi^k) \leq L(x, \pi^k), \quad \forall x \in M,$$

így

$$\limsup_{k \rightarrow \infty} q(\pi^k) \leq L(x, \pi), \quad \forall x \in M.$$

Infimumot véve az M halmazon

$$\limsup_{k \rightarrow \infty} q(\pi^k) \leq \inf_{x \in M} L(x, \pi) = q(\pi),$$

ami épp a bizonyítandó állítás. $\square$

2.2.1. Köv. *A D tartomány zárt.* $\square$

2.3. A Newton-módszer

A Newton-módszer az alapja a leghatékonyabb algoritmusoknak a lineáris és nemlineáris programozás területén. A következő fejezetben is erre fognak épülni az algoritmusaink. Névadója javasolta először, 1669-ben, polinomok gyökének meghatározására. Az $f(x) = x^3 - 2x - 5 = 0$ példán mutatta be az eljárást, az $x_0 = 2$ pontból indulva. Tetszőleges differenciálható függvényre *Raphson* alkalmazta először, 1690-ben, ezért gyakran *Newton-Raphson* módszerként hivatkoznak rá. Az eljárás kvadratikus konvergenciáját a gyökök környezetében *Fourier* bizonyította 1818-ban, majd *Cauchy* terjesztette ki több dimenzióra 1829-ben. A többdimenziós eset konvergenciáját *Fine* bizonyította 1916-ban. A huszadik század folyamán végtelen dimenzióra és általános függvényterekre is továbbfejlesztették. Bővebben pl. Polyak [3] cikkéből tájékozódhatunk.

Nézzük a következő feladatot:

$$\begin{aligned} g : \mathbb{R}^n &\rightarrow \mathbb{R}^n \\ g(x) &= 0 \\ x &=? \end{aligned}$$

A módszer egy olyan pontsorozatot fog generálni, ami a g függvény gyökéhez konvergál. Tegyük fel, hogy az $x_0, x_1, \dots, x_k$ pontokat már kiszámoltuk.

A $g(x)$ -et az x_k körül az x_k -beli elsőrendű Taylor-polinomjával közelítjük:

$$g(x) \approx g(x_k) + Dg(x_k)(x - x_k) =: h(x)$$

Az x_{k+1} pont a $h(x)$ gyöke lesz:

$$\begin{aligned} h(x) = g(x_k) + Dg(x_k)(x - x_k) &= 0 \\ x_{k+1} &= x_k - Dg(x_k)^{-1}g(x_k) \end{aligned}$$

2.3.1. Tétel. (I.) Tegyük fel, hogy az x^* gyöke a g -nek, a g folytonosan differenciálható az x^* környezetében és a $Dg(x^*)$ Jacobi-mátrix reguláris. Ekkor ha a Newton-módszert az x^* -hoz elég közel indítjuk, akkor a Newton-lépések jól definiáltak lesznek, és a generált pontsorozat az x^* -hoz konvergál. A konvergencia szuperlineáris.

(II.) Tegyük fel, hogy az $L > 0, M > 0, \delta > 0$ számokra és minden $x, y \in S_\delta(x^*)$ -ra:

$$\|Dg(x) - Dg(y)\| \leq L\|x - y\|, \quad \|(\nabla g(x))^{-1}\| \leq M.$$

Ekkor minden $x^0 \in S_\delta(x^*)$ esetén:

$$\|x^{k+1} - x^*\| \leq \frac{LM}{2} \|x^k - x^*\|^2, \quad \forall k = 0, 1, \dots$$

Azaz ha $\frac{LM\delta}{2} < 1$ és $x^0 \in S_\delta(x^*)$, akkor a konvergencia másodrendű.

Biz.: Lásd [2].

Newton-módszer minimalizálásra

$$\begin{aligned} f : \mathbb{R}^n &\rightarrow \mathbb{R} \\ \min f(x) &=? \end{aligned}$$

Itt egy olyan pontsorozatot számolunk ki, ami egy lokális minimumhoz konvergál. Tegyük fel, hogy az $x_0, x_1, \dots, x_k$ pontokat már kiszámoltuk.

Az $f(x)$ függvényt az x_k közelében becsülhetjük a csonkított Taylor-sorával:

$$f(x) \approx f(x_k) + \nabla f(x_k)(x - x_k) + \frac{1}{2}(x - x_k)^T \nabla^2 f(x_k)(x - x_k) =: h(x)$$

Az $f(x)$ helyett a $h(x)$ -et minimalizáljuk:

$$\nabla h(x) = \nabla f(x_k) + \nabla^2 f(x_k)(x - x_k) = 0.$$

A fenti egyenletből:

$$x_{k+1} = x_k - \nabla^2 f(x_k)^{-1} \nabla f(x_k).$$

Megjegyzés: A Newton-módszer gyökkeresésre szélesebb körben alkalmazható. Az ott szereplő $g(x)$ függvény nem feltétlenül egy másik függvény gradiense. Egy folytonosan differenciálható $g : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n$ függvény pontosan akkor egy $h : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ függvény gradiense, ha a $Dg(x)$ mátrix szimmetrikus minden x -re.

Ahhoz, hogy a lépés jól definiált legyen szükséges, hogy létezzen a Hesse-mátrix inverze. Ehhez tegyük fel, hogy az x^* lokális minimumban a $\nabla^2 f(x^*)$ mátrix pozitív definit. Ekkor ha elég közel indítjuk az eljárást az x^* -hoz, akkor a $\nabla^2 f(x_k)$ is pozitív definit lesz.

2.3.2. Tétel. Legyen $f \in \mathcal{C}^3(\mathbb{R}^n)$, és tegyük fel, hogy az x^* lokális minimumban a $\nabla^2 f(x^*)$ Hesse-mátrix pozitív definit. Ekkor ha a Newton-módszert az x^* -hoz elég közel indítjuk, akkor a Newton-lépések jól definiáltak lesznek és a generált pontsorozat az x^* -hoz konvergál. A konvergencia rendje legalább kettő.

Biz.: Lásd [1].

Ha a Hesse-mátrix nem jól-kondicionált (a legnagyobb és a legkisebb sajátérték hányadosa nagy), akkor a mátrix csak nehezen invertálható. A számításigény csökkentésére különféle technikákat dolgoztak ki. A [2]-ben található több ismertetőt.

2.4. A barrier-módszer

A barrier-módszer a következő típusú feladatokra alkalmazható:

$$\min_{x \in S} f(x)$$

ahol $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ függvény, a megengedett S halmaz belseje nem üres, és S bármely pontjához van tetszőlegesen közeli belső pont.

A barrier módszer lényege, hogy a megengedett tartomány határán olyan gátat emel, ami megakadályozza, hogy a keresőeljárás elhagyja a tartományt.

A $B : \text{int}(S) \rightarrow \mathbb{R}$ függvényt barrier függvénynek nevezzük, ha:

- (1) B folytonos
- (2) $B(x) \geq 0$
- (3) $B(x) \rightarrow \infty$, ha x az S határához tart

Példák: $S := \{x \in \mathbb{R}^n : g_i(x) \leq 0, i = 1, \dots, p\}$

$$B_1(x) := - \sum_{i=1}^p \frac{1}{g_i(x)}, \quad x \in \text{int}(S)$$

$$B_2(x) := - \sum_{i=1}^p \log(-g_i(x)), \quad x \in \text{int}(S)$$

Nézzük $k = 1, 2, \dots$ -re a következő részfeladatokat:

$$\begin{aligned} \min(f(x) + \mu_k B(x)) \\ x \in \text{int}S, \end{aligned}$$

ahol μ_k monoton fogyó nullsorozat. Legyen a megoldása x_k .

Megjegyzés: *Látszólag egy sereg, az eredetinél bonyolultabb, feltételes optimalizálási feladatot kaptunk. Viszont ezeknél a feladatoknál használhatóak lesznek a feltétel nélküli keresési eljárások, a megengedett tartományban maradáást a barrier tag fogja biztosítani.*

2.4.1. Tétel. *A barrier módszer által generált $\{x_k\}$ sorozat tetszőleges határpontja megoldása lesz az eredeti feladatnak.*

Biz.: Lásd [2].

3. Útkövető belsőpontos algoritmusok elmélete

3.1. Az analitikus centrum

Legyen az $\mathcal{S}$ halmaz a következő módon megadva:

$$\mathcal{S} = \{x \in \mathcal{X} \subseteq \mathbb{R}^n : g_j(x) \geq 0, j = 1, \dots, m\},$$

ahol a g_j függvények folytonosak és $\text{int}(\mathcal{S}) \neq \emptyset$.

$\text{int}(\mathcal{S})$ -en definiálunk egy potenciálfüggvényt:

$$\psi(x) := - \sum_{j=1}^m \log g_j(x).$$

Az $\mathcal{S}$ analitikus centruma az a pont(halmaz), ami minimalizálja a potenciálfüggvényt.

3.1. Példa. Legyen $\mathcal{S} \subseteq \mathbb{R}^n$ a következő egyenlőtlenségekkel megadva:

$$\begin{aligned} x_i &\geq 0 \\ (1 - x_i) &\geq 0 \end{aligned} \quad i = 1, 2, \dots, n$$

Vagyis $\mathcal{S} = [0, 1]^n$, az egységkocka.

$$\psi(x) = - \sum_{j=1}^n \log x_j - \sum_{j=1}^n \log(1 - x_j),$$

Keressük meg a $\psi(x)$ minimumát:

$$\begin{aligned} (\nabla\psi(x))_j &= -\frac{1}{x_j} + \frac{1}{1-x_j} = 0 \\ x_j &= \frac{1}{2} \end{aligned}$$

Az analitikus centrum tehát az $(\frac{1}{2}, \frac{1}{2}, \dots, \frac{1}{2})$ pont, ami valóban a kocka geometriai középpontja.

3.2. Példa. Az analitikus centrum függ attól, hogyan adjuk meg a halmazt. Az $\mathcal{S} = [0, 1]^n$ egységkockát a következő egyenlőtlenségekkel is megadhatjuk:

$$\begin{aligned} x_i &\geq 0 \\ (1 - x_i)^d &\geq 0 \end{aligned} \quad i = 1, 2, \dots, n$$

ahol a d tetszőleges, egynél nagyobb szám. Ezekkel az egyenlőtlenségekkel kiszámolva az analitikus centrumot, az $(\frac{1}{d+1}, \frac{1}{d+1}, \dots, \frac{1}{d+1})$ pontot kapjuk. Ez a pont nagy d esetén sokkal közelebb van a kocka origó-beli csúcsához, mint a többihez.

Az analitikus centrumot felesleges egyenlőtlenségek hozzávétele is módosítja. Például ha ugyanazt az egyenlőtlenséget többször hozzávesszük.

Az analitikus centrum értelmezését kiterjeszthetjük arra az esetre is, ha az $\text{int}(\mathcal{S}) = \emptyset$. Nézzük a következő speciális esetet:

$$\mathcal{S} = \{x \in \mathcal{X} \subseteq \mathbb{R}^n : x \geq 0\},$$

ahol az $\mathcal{X}$ egy affin altér. Tegyük fel, hogy az $\mathcal{S}$ korlátos (ekkor kompakt is).

Definiáljuk az $\mathcal{S}$ tartóját a következőképpen:

$$\sigma(\mathcal{S}) := \{i : x_i > 0 \text{ valamely } x \in \mathcal{S} \text{ esetén}\}.$$

Az $\mathcal{S}$ analitikus centruma $\sigma(\mathcal{S}) = \emptyset$ esetén a 0 vektor, különben pedig az az $x \in \mathcal{S}$ vektor, ami maximalizálja a

$$\prod_{i \in \sigma(\mathcal{S})} x_i$$

szorzatot.

Ha $\sigma(\mathcal{S}) \neq \emptyset$, akkor az $\mathcal{S}$ kompaktsága miatt véges a maximum. Az $\mathcal{S}$ konvexitása miatt pedig lesz olyan $x \in \mathcal{S}$ vektor, amire $x_{\sigma(\mathcal{S})} > 0$, azaz a maximum pozitív.

A szorzat logaritmusá szigorúan konkáv, így a maximum értéke egyetlen $\mathcal{S}$ -beli pontban vétetik fel, az analitikus centrum ebben az esetben egyértelmű.

3.3. Példa. Nézzük a primál-duál optimális lapot:

$$\mathcal{F}_{x,s}^* = \{(x, s) \in \mathbb{R}^n \times \mathbb{R}^n : Ax = b, A^T y + s = c, c^T x = p^*, x \geq 0, s \geq 0\}$$

Tegyük fel, hogy $\mathcal{F}_{x,s}^* \neq \emptyset$ és korlátos. Vezessük be a következő indexhalmazokat:

$$\mathcal{P}^* = \{i : x_i > 0, \text{ valamely } x \in \mathcal{F}_{x,s}^* \text{ esetén}\}$$

$$\mathcal{D}^* = \{j : s_j > 0, \text{ valamely } (y, s) \in \mathcal{F}_{x,s}^* \text{ esetén}\}$$

Ekkor az $\mathcal{F}_{x,s}^*$ tartója a $\mathcal{P}^* \dot{\cup} \mathcal{D}^*$ indexhalmaz. Ekkor $\mathcal{F}_{x,s}^*$ analitikus centruma az az egyértelmű (x^*, s^*) pont, ami maximalizálja a

$$\prod_{i \in \mathcal{P}^*} x_i \prod_{j \in \mathcal{D}^*} s_j$$

szorzatot. Ezt az eredményt és a $\mathcal{P}^*$, $\mathcal{D}^*$ halmazokat a későbbiekben még használni fogjuk.

3.2. Newton módszer az LP-feladatra

Ahhoz, hogy megkapjunk egy optimális primál-duál megoldáspárt, "elég" megoldanunk a következő rendszert:

$$\left. \begin{array}{l} Ax = b \quad x \geq 0, \\ A^T y + s = c \quad s \geq 0, \\ xs = 0. \end{array} \right\} OPT$$

Ugyanezt más formában felírva:

$$F_0(x, y, s) := \begin{pmatrix} A^T y + s - c \\ Ax - b \\ Xs \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \begin{array}{l} x \geq 0 \\ s \geq 0 \end{array}$$

Próbáljuk megoldani ezt a nemlineáris rendszert a Newton-módszerrel:

$$\begin{pmatrix} x^{k+1} \\ y^{k+1} \\ s^{k+1} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} x^k \\ y^k \\ s^k \end{pmatrix} - [DF_0(x^k, y^k, s^k)]^{-1} F_0(x^k, y^k, s^k)$$

ahol

$$DF_0 = \begin{pmatrix} 0 & A^T & I \\ A & 0 & 0 \\ S & 0 & X \end{pmatrix},$$

az F_0 Jacobi-mátrixa.

Legyen egy megoldás a $p^* := (x^*, y^*, s^*)$. Az $Xs = 0$ feltétel miatt a p^* a megengedett tartomány határán lesz, és ott sajnos nem garantálható a Jacobi-mátrix invertálhatósága. Így itt a Newton-módszer nem vezet eredményre.

3.3. Barrier módszer az LP -feladatra

Tekintsük az LP -feladat standard alakját:

$$\left. \begin{array}{l} \min c^T x \\ Ax = b \\ x \geq 0. \end{array} \right\} (P)$$

Tegyük fel, hogy $\mathcal{F}_P^0 \neq \emptyset$ és $\mathcal{F}_P^*$ korlátos.

Legyen a barrierfüggvénnyel módosított célfüggvény a következő:

$$f_P(x; \mu) := c^T x - \mu \sum_{i=1}^n \log x_i, \quad x \in \mathcal{F}_P^0$$

Minden $\mu \geq 0$ -ra a következő barrier feladatot kapjuk:

$$\left. \begin{array}{l} \min f_P(x; \mu) \\ Ax = b \\ x > 0 \end{array} \right\} BP(\mu)$$

Világos, hogy $\mu = 0$ -ra az eredeti LP -feladatot kapjuk. Ha a $\mu \rightarrow \infty$, akkor a $BP(\mu)$ megoldásai az $\mathcal{F}_P$ megengedett tartomány analitikus centrumához tartanak, hiszen ekkor a $c^T x$ elhanyagolható, a barrier rész pedig éppen az $\mathcal{F}_P^0$ -hoz tartozó potenciálfüggvény.

A későbbiekben belátjuk majd, hogy minden $\mu > 0$ -ra egyértelmű $x(\mu)$ megoldása lesz a $BP(\mu)$ feladatnak. Az $x(\mu)$ pontok adják a primál centrális utat, ami $\mu \rightarrow 0$ esetén az optimális lap analitikus centrumához fog tartani. Tehát a primál centrális út az $\mathcal{F}_P$ analitikus centrumától halad az $\mathcal{F}_P^*$ analitikus centruma felé.

Most vizsgáljuk meg a duális feladatot:

$$\left. \begin{array}{l} \max b^T y \\ A^T y + s = c \\ s \geq 0. \end{array} \right\} (D)$$

Alkalmazva a barrier-módszert, készítsük el a hozzá tartozó barrier-feladatot:

$$f_D(y, s; \mu) := b^T y + \mu \sum_{i=1}^n \log s_i, \quad (y, s) \in \mathcal{F}_D^0$$

$$\left. \begin{array}{l} \max f_D(y, s; \mu) \\ A^T y + s = c \\ s > 0 \end{array} \right\} BD(\mu)$$

Tegyük fel, hogy $\mathcal{F}_D^0 \neq \emptyset$ és $\mathcal{F}_D^*$ korlátos. Ha a μ folytonosan halad a 0 felé, akkor a $BD(\mu)$ feladatok egyértelmű $(y(\mu), s(\mu))$ megoldásai egy utat definiálnak, amit duál centrális útnak nevezünk.

Elmondhatjuk ugyanazt itt is, mint a primál esetben. A $\mu = 0$ -ra az eredeti feladatot kapjuk. Ha a $\mu \rightarrow \infty$, akkor az $(y(\mu), s(\mu))$ μ -centrumok az $\mathcal{F}_D$ megengedett tartomány analitikus centrumához tartanak, míg $\mu \rightarrow 0$ esetén az $\mathcal{F}_D^0$ duál optimális lap analitikus centrumához.

3.3.1. Tétel. *Legyen $\mu > 0$. Ekkor a következő állítások ekvivalensek:*

- (1) $\mathcal{F}_P^0 \neq \emptyset$ és $\mathcal{F}_D^0 \neq \emptyset$
- (2) egyértelműen létezik megoldása a $BP(\mu)$ feladatnak
- (3) egyértelműen létezik megoldása a $BD(\mu)$ feladatnak
- (4) egyértelműen létezik megoldása a következő rendszernek:

$$F_\mu(x, y, s) := \left(\begin{array}{c} A^T y + s - c \\ Ax - b \\ Xs - \mu e \end{array} \right) = \left(\begin{array}{c} 0 \\ 0 \\ 0 \end{array} \right), \quad \left. \begin{array}{l} x \geq 0 \\ s \geq 0 \end{array} \right\} OPT(\mu)$$

Biz.: (2) $\Leftrightarrow$ (4) Az f_P függvény gradiense:

$$\nabla f_P(x; \mu) = c - \mu X^{-1}e,$$

és Hesse-mátrixa:

$$\nabla^2 f_P(x; \mu) = \mu X^{-2}.$$

A Hesse mátrix pozitív definit minden $x \in \mathcal{F}_P^0$ pontban, azaz a függvény itt szigorúan konvex.

A $BP(\mu)$ tehát egy konvex programozási feladat. A megengedett tartomány minden pontja reguláris a $\text{rang}(A) = m$ feltétel miatt. Így $BP(\mu)$ megoldása ekvivalens a hozzá tartozó KKT -rendszer megoldásával.

A $BP(\mu)$ Lagrange-függvénye:

$$L(x, y) = c^T x - \mu \sum_{i=1}^n \log x_i + y^T (Ax - b),$$

a KKT -rendszer:

$$\left. \begin{aligned} \nabla_x L(x, y) &= c - \mu X^{-1} e + y^T A = 0 \\ \nabla_y L(x, y) &= Ax - b = 0 \end{aligned} \right\} \quad (KKT)$$

Legyen $s = \mu X^{-1} e$, ekvivalensen $Xs = \mu e$. Azaz a KKT -rendszer ekvivalens az $OPT(\mu)$ rendszerrel.

(3) $\Leftrightarrow$ (4) Az f_D függvény gradiense:

$$\nabla f_D(y, s; \mu) = (b^T, e^T S^{-1}),$$

és Hesse-mátrixa:

$$\nabla^2 f_D(y, s; \mu) = \left[\begin{array}{c|c} 0 & 0 \\ \hline 0 & -\mu S^{-2} \end{array} \right].$$

A Hesse-mátrix negatív szemidefinit minden $(y, s) \in \mathcal{F}_D^0$ pontban, azaz a függvény itt konkáv. A $BD(\mu)$ is egy konvex programozási feladat. Minden megengedett megoldás reguláris pont lesz, a slack változók jelenléte miatt. Ezért a $BD(\mu)$ rendszer megoldása ekvivalens lesz a hozzá tartozó KKT -rendszer megoldásával.

A $BD(\mu)$ Lagrange-függvénye:

$$L(y, s, x) = y^T b + \mu \sum_{i=1}^n \log s_i - (y^T A + s^T - c^T)x,$$

a KKT -rendszer:

$$\left. \begin{aligned} \nabla_{y,s} L(y, s, x) &= (b^T - (Ax)^T, \mu e S^{-1} - x^T) = 0 \\ \nabla_x L(y, s, x) &= -y^T - s^T + c^T = 0 \end{aligned} \right\} \quad (KKT).$$

Azaz a $BD(\mu)$ feladathoz tartozó KKT -rendszer is éppen az $OPT(\mu)$ rendszer.

(4) $\Rightarrow$ (1): Az $OPT(\mu)$ megoldásai nyilván megengedett megoldások, és az $Xs = \mu e$ feltétel miatt belsőpontok is.

□

3.4. A centrális út

A következőkben a belsőpont-feltételt végig feltesszük. Az ekkor minden $0 < \mu < \infty$ esetén egyértelműen létező $(x^*(\mu), y^*(\mu), s^*(\mu))$ megoldások folytonos útját primál-duál centrális útnak nevezzük, $\mathcal{C}$ -vel jelöljük. A $\text{rang}(A) = m$ feltétel miatt kölcsönösen egyértelmű megfeleltetés van az y és s között. Ez lehetővé teszi, hogy az $\{(x(\mu), s(\mu)) : 0 < \mu < \infty\}$ utat tekintsük primál-duál centrális útnak.

3.4.1. Tétel. *Tegyük fel, hogy $\mathcal{F}_0 \neq \emptyset$. Ekkor:*

- (1) *Az $\{(x(\mu), s(\mu)) : 0 < \mu \leq \mu^0\}$ ponthalmaz korlátos minden $0 < \mu^0 < \infty$ esetén.*
- (2) *$\lim_{\mu \rightarrow 0} (x(\mu), s(\mu)) = (x^*, s^*)$, ahol az (x^*, s^*) egy szigorúan komplementáris megoldáspár, ami megegyezik a $\mathcal{F}_{x,s}^*$ optimális lap analitikus centrumával.*

Biz.: (1)

$$A(x(\mu^0) - x(\mu)) = b - b = 0 \text{ és } A^T(y(\mu^0) - y(\mu)) + (s(\mu^0) - s(\mu)) = 0,$$

azaz

$$(x(\mu^0) - x(\mu)) \in \mathcal{N}(A) \text{ és } (s(\mu^0) - s(\mu)) \in \mathcal{R}(A^T),$$

ezért:

$$(x(\mu^0) - x(\mu))^T (s(\mu^0) - s(\mu)) = 0$$

Kifejtve kapjuk:

$$\sum_{i=1}^n (s(\mu^0)_i x(\mu)_i + x(\mu^0)_i s(\mu)_i) = n(\mu^0 + \mu) \leq 2n\mu^0$$

Végigosztva μ^0 -lal:

$$\sum_{i=1}^n \left(\frac{x(\mu)_i}{x(\mu^0)_i} + \frac{s(\mu)_i}{s(\mu^0)_i} \right) \leq 2n,$$

hiszen $s(\mu^0)_i x(\mu^0)_i = \mu^0$ minden i -re. Azaz $x(\mu)$ és $s(\mu)$ korlátosak.

(2) Az (1)-es miatt az $\{(x(\mu), s(\mu)) : 0 < \mu \leq \mu^0\}$ halmaznak van legalább egy határpontja. Legyen az $(x(0), s(0))$ egy tetszőleges határpont. Feltehető, hogy $(x(0), s(0)) = \lim_{k \rightarrow \infty} (x(\mu_k), s(\mu_k))$.

I. $(\mathbf{x}(0), \mathbf{s}(0)) \in \mathcal{F}_{\mathbf{x},\mathbf{s}}^*$

Ez nyilvánvaló:

$$x(0)s(0) = \lim_{k \rightarrow \infty} (x(\mu_k)s(\mu_k)) = \lim_{k \rightarrow \infty} (\mu_k e) = 0$$

II. $(\mathbf{x}(0), \mathbf{s}(0))$ szigorúan komplementáris megoldás

Az (1)-nél látottak alapján:

$$(x(0) - x(\mu))^T (s(0) - s(\mu)) = 0$$

Kifejtve:

$$\sum_{i=1}^n (s(0)_i x(\mu)_i + x(0)_i s(\mu)_i) = \mu n$$

Másképpen:

$$\sum_{i: x(0)_i > 0} x(0)_i \frac{s(\mu)_i}{\mu} + \sum_{i: s(0)_i > 0} s(0)_i \frac{x(\mu)_i}{\mu} = n$$

Felhasználva, hogy $\mu = x(\mu)_i s(\mu)_i$ minden i -re:

$$\sum_{i:x(0)_i>0} \frac{x(0)_i}{x(\mu)_i} + \sum_{i:s(0)_i>0} \frac{s(0)_i}{s(\mu)_i} = n$$

$\mu \rightarrow 0$ határátmenettel kapjuk:

$$|\sigma(x(0))| + |\sigma(s(0))| = n,$$

amiből következik **II.**

III. a korábban definiált $\mathcal{P}^*$ és $\mathcal{D}^*$ -re: $\mathcal{P}^* \cap \mathcal{D}^* = \emptyset$, $\mathcal{P}^* \cup \mathcal{D}^* = \{1, 2, \dots, n\}$.

Az állítás második része következik abból, hogy létezik szigorúan komplementáris megoldás. Az első rész bizonyításához indirekt tegyük fel, hogy $i \in \mathcal{P}^* \cap \mathcal{D}^*$. Azaz létezik $x \in \mathcal{F}_P^*$, $(y, s) \in \mathcal{F}_D^*$, amikre $x_i s_i > 0$. Ez ellentmondás, hiszen az optimális megoldások pontosan a komplementárisak.

IV. az $(x(0), s(0))$ megegyezik az $\mathcal{F}_{x,s}^*$ analitikus centrumával

Legyen $(x^*, s^*) \in \mathcal{F}_{x,s}^*$ tetszőleges. A **II.**-nél látott módon, az

$$(x^* - x(\mu))^T (s^* - s(\mu)) = 0$$

egyenletből kiindulva a következő összefüggésre jutunk:

$$\sum_{i \in \mathcal{P}^*} \frac{x_i^*}{x(0)_i} + \sum_{i \in \mathcal{D}^*} \frac{s_i^*}{s(0)_i} = n.$$

Mivel $x_i > 0 \forall i \in \mathcal{P}^*$ és $s_i > 0 \forall i \in \mathcal{D}^*$, alkalmazhatjuk a számtani-mértani közép közti egyenlőtlenséget:

$$\left(\prod_{i \in \mathcal{P}^*} \frac{x_i^*}{x(0)_i} \prod_{i \in \mathcal{D}^*} \frac{s_i^*}{s(0)_i} \right)^{\frac{1}{n}} \leq \frac{1}{n} \left(\sum_{i \in \mathcal{P}^*} \frac{x_i^*}{x(0)_i} + \sum_{i \in \mathcal{D}^*} \frac{s_i^*}{s(0)_i} \right) = 1.$$

Így

$$\prod_{i \in \mathcal{P}^*} x_i^* \prod_{i \in \mathcal{D}^*} s_i^* \leq \prod_{i \in \mathcal{P}^*} x(0)_i \prod_{i \in \mathcal{D}^*} s(0)_i$$

ebből következik **IV.**

A korábbiakban láttuk, hogy az $\mathcal{F}_{x,s}^*$ lapnak egyértelműen létezik az analitikus centruma, így $\lim_{\mu \rightarrow 0} (x(\mu), s(\mu)) = (x(0), s(0))$. $\square$

Az előző tétel alapján a primál-duál centrális út $\mu \rightarrow 0$ esetén az optimális lap analitikus centrumához konvergál, amennyiben ez a lap korlátos.

Könnyen látható, hogy ha a $\mathcal{F}_{x,s}$ poliéder is korlátos, akkor a primál-duál centrális út $\mu \rightarrow \infty$ esetén a $\mathcal{F}_{x,s}$ analitikus centrumához konvergál.

Ezeket az állításokat könnyen ellenőrizhetjük külön-külön a primál és a duál centrális utakra, ugyanis az (x^*, s^*) pontosan akkor analitikus centruma $\mathcal{F}_{x,s}^*$ -nak, ha x^* analitikus centruma $\mathcal{F}_P^*$ -nak és (y^*, s^*) analitikus centruma $\mathcal{F}_D^*$ -nak.

Miért az analitikus jelző?

Vizsgáljuk az

$$(x(\mu), s(\mu)) : \mathbb{R}_+ \rightarrow \mathbb{R}^n \times \mathbb{R}^n$$

függvényt.

Az

$$F_\mu(x, y, s) := \begin{pmatrix} A^T y + s - c \\ Ax - b \\ Xs - \mu e \end{pmatrix}$$

függvény folytonosan differenciálható és hamarosan belátjuk, hogy a Jacobi-mátrixa nonszinguláris a belső pontokban. Tudjuk, hogy:

$$F_\mu(x(\mu), y(\mu), s(\mu)) = 0 \quad \forall \mu > 0.$$

Alkalmazva az implicitfüggvény-tételt kiderül, hogy a centrális út analitikus minden $\mu > 0$ pontban.

Mivel a centrális út konvergál $\mu \rightarrow 0$ esetén, kiterjeszthetjük az $(x(\mu), s(\mu))$ függvényt az $\mathbb{R}_\oplus$ -ra:

$$(x(0), s(0)) := \lim_{\mu \rightarrow 0} (x(\mu), s(\mu)).$$

A centrális út a $\mu = 0$ pontban is analitikus lesz, ennek belátására viszont nem használhatjuk az implicitfüggvény-tételt a Jacobi-mátrix szingularitása miatt. A bizonyítás megtalálható [6]-ben.

3.5. A Newton-lépés

Amint korábban láttuk az OPT rendszer megoldása az $\mathcal{F}$ megengedett megoldáshalmaz határán van. Ebben az esetben nem garantálható, hogy a DF_0 Jacobi-mátrix invertálható, így itt nem működik a Newton-módszer. A relaxált $OPT(\mu)$ rendszer megoldásai azonban mindig belső pontok.

3.5.1. Tétel. A

$$DF_\mu(x, y, s) = \begin{pmatrix} 0 & A^T & I \\ A & 0 & 0 \\ S & 0 & X \end{pmatrix},$$

Jacobi-mátrix reguláris, ha $x > 0$ és $s > 0$ (azaz ha $(x, y, s) \in \mathcal{F}^0$).

Biz.: Azt vizsgáljuk, hogy lehet-e nemtriviális megoldása a $(DF_\mu)z = 0$ egyenletnek. Legyen $z = (u, v, w) \in \mathbb{R}^n \times \mathbb{R}^m \times \mathbb{R}^n$. Kifejtve a homogén egyenletet:

$$DF_\mu(x, y, s) \begin{pmatrix} u \\ v \\ w \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} A^T v + w \\ Au \\ Su + Xw \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

Ekkor

$$u^T w = u^T (-A^T v) = -(Au)^T v = 0.$$

Az $Su + Xw = 0$ egyenletből

$$u = -S^{-1}Xw$$

A kettőt összerakva:

$$0 = w^T u = w^T (-S^{-1}X)w.$$

A belső pontokra a $-S^{-1}X$ mátrix negatív definit, így a w csak a 0 lehet. A $0 = Su + Xw = Su$ egyenletből kapjuk, hogy az $u = 0$, és a $0 = A^T v + w = A^T v$ egyenletből a $\text{rank}(A) = m$ miatt a $v = 0$.

Nincs nemtriviális megoldás, így a DF_μ mátrix tényleg reguláris. $\square$

Így az $\text{OPT}(\mu)$ rendszer megoldására használhatjuk a Newton-módszert.

$$\begin{pmatrix} x^+ \\ y^+ \\ s^+ \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} x \\ y \\ s \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} \Delta x \\ \Delta y \\ \Delta s \end{pmatrix}$$

ahol

$$(\Delta x, \Delta y, \Delta s) = DF_\mu(x, y, s)^{-1} F_\mu(x, y, s),$$

azaz

$$DF_\mu(x, y, s)(\Delta x, \Delta y, \Delta s) = F_\mu(x, y, s).$$

Definiáljuk a következő maradékokat az (x, y, s) pontban:

$$\begin{aligned} r_d &:= A^T y + s + c \\ r_p &:= Ax - b \\ r_c &:= Xs - \mu e \end{aligned}$$

Ezekkel a jelölésekkel a (x, y, s) -beli Newton irány a következő rendszer megoldása:

$$DF_\mu(x, y, s) \begin{pmatrix} \Delta x \\ \Delta y \\ \Delta s \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} r_d \\ r_p \\ r_c \end{pmatrix}$$

A Jacobi-mátrixot beírva a következőt kapjuk:

$$\begin{pmatrix} 0 & A^T & I \\ A & 0 & 0 \\ S & 0 & X \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \Delta x \\ \Delta y \\ \Delta s \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} r_d \\ r_p \\ r_c \end{pmatrix}$$

3.5.2. Tétel. *Az előző rendszer megoldása a következő:*

$$\begin{aligned} \Delta y &= (AXS^{-1}A^T)^{-1}(r_p - AS^{-1}(r_c - Xr_d)) \\ \Delta s &= r_d - A^T \Delta y \\ \Delta x &= S^{-1}(r_c - X\Delta s) \end{aligned}$$

Biz.: Ellenőrzés. $\square$

3.6. A centrális út környezetei

Az $\mathcal{N}_2$ környezet

Szeretnénk mérni, hogy egy $(x, y, s) \in \mathcal{F}^0$ pont milyen messze van a centrális úttól. Ehhez vizsgáljuk az $\min_{\mu} \|F_{\mu}(x, y, s)\|$ kifejezést. Az értéke pontosan akkor lesz 0, ha az (x, y, s) pont a centrális úton van.

$$\min_{\mu} \|F_{\mu}(x, y, s)\| = \min_{\mu} \|XSe - \mu e\|$$

Az XSe vektor μe irányú merőleges vetülete $\frac{x^T s}{n} e$, ezért

$$\min_{\mu} \|F_{\mu}(x, y, s)\| = \|XSe - \frac{x^T s}{n} e\| = \|xs - \frac{x^T s}{n} e\|$$

Legyen $\mu(x, s) = \frac{x^T s}{n}$. Ekkor az (x, y, s) -hez legközelebbi centrum a $\mu(x, s)$ -centrum.

Ezek alapján bevezetünk egy centralitási mértéket:

$$\delta_2(x, y, s) := \left\| \frac{xs}{\mu(x, s)} - e \right\|_2$$

A δ_2 távolság segítségével értelmezhetjük a centrális út környezetét:

$$\mathcal{N}_2(\gamma) := \{(x, y, s) \in \mathcal{F}^0 : \delta_2(x, y, s) \leq \gamma\}.$$

Könnyen látható, hogy ha $0 \leq \gamma_1 \leq \gamma_2 \leq 1$:

$$\mathcal{C} = \mathcal{N}_2(0) \subseteq \mathcal{N}_2(\theta_1) \subseteq \mathcal{N}_2(\theta_2) \subseteq \mathcal{N}_2(1) \subset \mathcal{F}^0.$$

A környezet szemléltetéséhez vezessük be a következő függvényt:

$$\omega : \mathbb{R}^n \times \mathbb{R}^m \times \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n, \quad \omega(x, y, s) := xs$$

Az ω a $\mathcal{C}$ centrális utat a $\{\mu e : \mu > 0\}$ "átlós" félegyenesbe viszi. Használva az $\omega = \omega(x, y, s)$ és $\mu_{\omega} = \mu(x, s)$ jelölést:

$$(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma) \Leftrightarrow \|\omega - \mu_{\omega} e\| \leq \gamma \mu_{\omega} \Leftrightarrow \|\omega - \mu_{\omega} e\|^2 \leq \gamma^2 \mu_{\omega}^2.$$

A jobboldali egyenlőtlenséget tovább alakítva kapjuk a

$$\langle \omega, \omega \rangle - \frac{n + \gamma^2}{n^2} \langle \omega, ee^T \omega \rangle \leq 0$$

feltételt.

Az $A_{\gamma} := I - \left(\frac{n + \gamma^2}{n^2}\right) ee^T$ mátrix segítségével a következő egyszerű feltételt kapjuk:

$$\langle \omega, A_{\gamma} \omega \rangle \leq 0.$$

Az A_γ mátrixnak sajátvektora az e , a $-\frac{\gamma^2}{n}$ sajátértékkel, és sajátvektora minden $u \perp e$ vektor is, az 1 sajátértékkel. Legyen $v_1, \dots, v_{n-1}, v_n$ ortonormált bázis, amire $v_n = \frac{1}{\sqrt{n}}e$. Ekkor minden ω vektorra:

$$\omega = \sum_{i=1}^n \langle \omega, v_i \rangle v_i =: \sum_{i=1}^n \lambda_i v_i.$$

Ekkor:

$$\langle \omega, A_\gamma \omega \rangle = \lambda_1^2 + \dots + \lambda_{n-1}^2 - \frac{\gamma^2}{n} \lambda_n^2.$$

Azaz

$$(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma) \Leftrightarrow \lambda_1^2 + \dots + \lambda_{n-1}^2 \leq \frac{\gamma^2}{n} \lambda_n^2.$$

Az $\mathcal{N}_2(\gamma)$ környezet ω -képe tehát egy körkép, aminek szimmetriatengelye éppen a centrális út ω -képe.

Az $\mathcal{N}_{-\infty}$ környezet

Más centralitási mértéket kapunk, ha nem az euklideszi normát használjuk.

Legyen:

$$\delta_\infty(x, y, s) = \left\| \frac{xs}{\mu(x, s)} - e \right\|_\infty,$$

és

$$\delta_{-\infty}(x, y, s) = \left\| \left[\frac{xs}{\mu(x, s)} - e \right]^- \right\|_\infty,$$

ahol $[x]_i^- = 0$, ha $x_i \geq 0$ és $[x]_i^- = x_i$, ha $x_i \leq 0$.

Az ebből származó környezetek:

$$\mathcal{N}_\infty(\gamma) := \{(x, y, s) \in \mathcal{F}^0 : \delta_\infty(x, y, s) \leq \gamma\},$$

$$\mathcal{N}_{-\infty}(\gamma) := \{(x, y, s) \in \mathcal{F}^0 : \delta_{-\infty}(x, y, s) \leq \gamma\},$$

valamely $\gamma \in [0, 1]$ -re.

Mi a későbbiek folyamán az $\mathcal{N}_{-\infty}$ környezetet fogjuk használni.

Világos, hogy ha $0 \leq \gamma_1 \leq \gamma_2 \leq 1$, akkor

$$\mathcal{C} = \mathcal{N}_{-\infty}(0) \subseteq \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma_1) \subseteq \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma_2) \subseteq \mathcal{N}_{-\infty}(1) = \mathcal{F}^0.$$

3.6.1. Állítás.

$$\mathcal{N}_2(\gamma) \subseteq \mathcal{N}_\infty(\gamma) \subseteq \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma).$$

Biz.: minden i -re teljesül, hogy

$$|x_i s_i - \mu(x, s)| \leq \|xs - \mu(x, s)e\|_2,$$

ebből látszik az első tartalmazás. A második tartalmazás triviális. $\square$

4. Primál-duál útkövető algoritmusok

Egy keretalgoritmus három konkrét variációját nézzük meg: egy rövid lépéses, egy hosszú lépéses és egy prediktor-korrektor verziót. A hosszú lépéses algoritmustól eltekintve a lehető legjobb lépésszámot hozzák, $O(\sqrt{n}L)$ iterációval. A hosszú lépéses verzió elméleti lépésszámbeceklése $O(nL)$ iteráció, azonban a gyakorlatban hatékonyabb a rövid lépéses testvérénél. Ezt a jelenséget "az elmélet és a gyakorlat közti rés"-nek nevezik.

4.1. A keretalgoritmus

Belsőpontos keretalgoritmus

Input

$\epsilon > 0$ pontossági paraméter, (x^0, y^0, s^0) kezdő belső pont

begin

$(x, y, s) := (x^0, y^0, s^0)$.

while $n\mu > \epsilon$ **do**

$\mu := \mu(x, s)$

Oldjuk meg a következő egyenletet

$$\begin{pmatrix} 0 & A^T & I \\ A & 0 & 0 \\ S & 0 & X \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \Delta x \\ \Delta y \\ \Delta s \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ XSe - \sigma\mu e \end{pmatrix}.$$

Legyen $(x, y, s) = (x, y, s) - \alpha(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$, ahol $\alpha \in (0, 1]$ egy

olyan lépéshossz, amire $(x, s) > 0$,

$\sigma \in [0, 1]$ a centralizáló paraméter.

end

end

A $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ egy Newton-lépést ad az $(x(\sigma\mu), y(\sigma\mu), s(\sigma\mu)) \in \mathcal{C}$ centrum felé. A σ paraméter arra szolgál, hogy egyensúlyt tartsunk a centrális út felé történő, és a vele párhuzamos lépések között. Ha $\sigma = 1$, akkor a Newton-lépés épp azt a centrumot közelíti, amelyik a legközelebb van, azaz a centrális útra merőlegesen lépünk. Az ilyen lépést centralizáló lépésnek nevezik. A másik szélső eset, ha $\sigma = 0$. Ekkor egyenesen egy optimális pontot célozunk meg, azaz az optimális lap felé lépünk. Az ilyen lépést affin skálázási lépésnek nevezik.

A σ és α választásától függően különböző algoritmusokat kapunk.

A következő lemma mutatja, hogy a σ és az α függvényében mennyire csökken a μ . Használjuk a következő jelöléseket:

$$(x^+, y^+, s^+) := (x, y, s) - \alpha(\Delta x, \Delta y, \Delta s),$$

$$\mu^+ := \mu(x^+, s^+).$$

4.1.1. Lemma. Az algoritmusban kiszámolt $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ -re fennállnak a következők:

$$i) \Delta x^T \Delta s = 0$$

$$ii) \mu^+ = (1 - \alpha(1 - \sigma))\mu$$

Biz.: i) Tudjuk, hogy

$$A\Delta x = 0 \tag{1}$$

$$A^T \Delta y + \Delta s = 0. \tag{2}$$

A (2)-est $(\Delta x)^T$ -tal szorozva kapjuk:

$$0 = \langle \Delta x, A^T \Delta y \rangle + \langle \Delta x, \Delta s \rangle = \langle A\Delta x, \Delta y \rangle + \langle \Delta x, \Delta s \rangle,$$

így az (1) miatt $\langle \Delta x, \Delta s \rangle = 0$.

ii) Az $S\Delta x + X\Delta s = XSe - \sigma\mu e$ egyenletet komponensenként összegezve:

$$\begin{aligned} \langle s, \Delta x \rangle + \langle x, \Delta s \rangle &= \langle x, s \rangle - \sigma \langle x, s \rangle \\ &= (1 - \sigma) \langle x, s \rangle \end{aligned}$$

.

Ezek alapján:

$$\begin{aligned} n\mu^+ &= \langle x^+, s^+ \rangle \\ &= \langle x, s \rangle - \alpha(\langle s, \Delta x \rangle + \langle x, \Delta s \rangle) \\ &= (1 - \alpha(1 - \sigma)) \langle x, s \rangle, \end{aligned}$$

amiből következik ii). □

4.2. Egy rövid lépéses algoritmus

Rövid lépéses algoritmusról beszélünk, ha a σ a dimenziótól függő konstans. A következő algoritmusnál $\alpha = 1$ és $\sigma = \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right)$.

Input

$\epsilon > 0$ pontossági paraméter,

γ és ν konstansok, amelyek kielégítik a következőket:

$$\begin{aligned} 0 \leq \gamma < \frac{1}{2}, \quad 0 < \nu < \sqrt{n}, \\ \frac{\gamma^2 + \nu^2}{2(1-\gamma)} \leq \gamma \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right) \end{aligned} \quad (3)$$

$(x^0, y^0, s^0) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$.

begin

$(x, y, s) := (x^0, y^0, s^0)$, $\mu := \mu(x, s)$

while $n\mu > \epsilon$ **do**

Határozzuk meg azt az (x, y, s) -beli $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ Newton-irányt,

ami a $\sigma\mu$ -centrumot közelíti, ahol $\sigma = \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right)$.

Legyen $(x, y, s) = (x, y, s) - (\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ és $\mu := \mu(x, s)$.

end**end**

4.2.1. Tétel. *Legyenek γ és ν a (3) feltételeket kielégítő konstansok, és tegyük fel, hogy $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$. Ekkor:*

i) $(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$

ii) $\mu^+ = \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right)\mu$

Biz.: i) A szakasz végén bizonyítjuk, a következő lemmák felhasználásával.

ii) A 4.1.1 lemma ii) részéből egyenesen következik.

4.2.1. Köv. *Az algoritmus során nem lépünk ki az $\mathcal{N}_2(\gamma)$ környezetből és a k . iteráció után:*

$$\mu^k = \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right)^k \mu^0$$

□

4.2.2. Tétel. *Az algoritmus legfeljebb $K = \lceil \log(n\epsilon^{-1}\mu^0) \frac{\sqrt{n}}{\nu} \rceil$ iteráció után ϵ -optimális megoldást ad.*

Biz.: Az algoritmus leáll, ha $n\mu^k \leq \epsilon$, belátjuk, hogy ez teljesül a $k = K$ -ra:

$$\log(n\mu^K) = \log \left[n\mu^0 \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right)^K \right] = \log(n\mu^0) + K \log \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right) \leq$$

$$\leq \log(n\mu^0) - K \frac{\nu}{\sqrt{n}} \leq \log(n\mu^0) - \left[(\log(n\mu^0) - \log \varepsilon) \frac{\sqrt{n}}{\nu} \right] \frac{\nu}{\sqrt{n}} = \log \varepsilon.$$

Az első egyenlőség az előző következmény miatt áll fenn, míg az első egyenlőtlenségnél azt a tényt használjuk, hogy $\log(1-x) \leq -x$ ha $x < 1$. $\square$

A 4.2.1 tétel i) részének bizonyításához szükség van néhány segédállításra.

4.2.1. Lemma. *Legyen $u, v \in \mathbb{R}^n$ két vektor, melyekre $u^T v \geq 0$. Ekkor*

$$\|uv\| \geq \sqrt{2^{-3}} \|u+v\|^2.$$

Biz.: Bontsuk szét az $I = \{1, 2, \dots, n\}$ indexhalmazt két részre:

$$P := \{i \in I \mid u_i v_i \geq 0\}, \quad M := \{i \in I \mid u_i v_i < 0\},$$

és egy $T \subseteq I$ indexhalmazra legyen

$$z_T = \sum_{i \in T} u_i v_i e_i.$$

Ekkor

$$\begin{aligned} \|uv\|^2 &= \|z_P\|^2 + \|z_M\|^2 \leq \|z_P\|_1^2 + \|z_M\|_1^2 \\ &\leq 2\|z_P\|_1^2 = 2\left(\sum_{i \in P} u_i v_i\right)^2 \\ &\leq 2\left(\sum_{i \in P} \frac{1}{4}(u_i + v_i)^2\right)^2 \\ &\leq 2^{-3}\left(\sum_{i=1}^n (u_i + v_i)^2\right)^2 = 2^{-3}\|u+v\|^4, \end{aligned}$$

Ami bizonyítja az állítást. $\square$

4.2.1. Megjegyzés. *A 4.2.1 lemma egyenlőtlensége éles, például a következő két vektor esetén egyenlőség van: $u := (r, -r, 0, \dots, 0) \in \mathbb{R}^n$ és $v := (r, r, 0, \dots, 0) \in \mathbb{R}^n$.* $\square$

4.2.2. Lemma. *Ha $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$, akkor*

$$\min_i x_i s_i \geq (1 - \gamma)\mu.$$

Biz.: Minden i indexre

$$\mu - x_i s_i \leq |x_i s_i - \mu| \leq \|xs - \mu e\| \leq \gamma\mu,$$

azaz $(1 - \gamma)\mu \leq x_i s_i$. $\square$

4.2.3. Lemma. *Ha $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$, akkor*

$$\|\Delta x \Delta s\| \leq \frac{\gamma^2 + \nu^2}{\sqrt{2^3}(1 - \gamma)} \mu.$$

Biz.: Legyen $D := X^{\frac{1}{2}}S^{-\frac{1}{2}}$. A Newton-rendszer harmadik egyenletét $(XS)^{-\frac{1}{2}}$ -del szorozva a következő egyenletet kapjuk:

$$D^{-1}\Delta x + D\Delta s = (XS)^{-\frac{1}{2}}(xs - \sigma\mu e).$$

Ezt az egyenlőséget, és az 4.2.1 lemmát felhasználva

$$\begin{aligned} \|\Delta x \Delta s\| &= \|(D^{-1}\Delta x)(D\Delta s)\| \\ &\leq \sqrt{2^{-3}}\|D^{-1}\Delta x + D\Delta s\|^2 \\ &= \sqrt{2^{-3}}\|(XS)^{-\frac{1}{2}}(xs - \sigma\mu e)\|^2 \\ &= \sqrt{2^{-3}} \sum_i i = 1^n \frac{(x_i s_i - \sigma\mu)^2}{x_i s_i} \leq \sqrt{2^{-3}} \frac{\sum_i i = 1^n (x_i s_i - \sigma\mu)^2}{\min_i x_i s_i} \\ &= \sqrt{2^{-3}} \frac{\|xs - \sigma\mu e\|^2}{\min_i x_i s_i} \end{aligned} \quad (4)$$

A számlálót kifejtve és felhasználva, hogy $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$ kapjuk:

$$\begin{aligned} \|xs - \sigma\mu e\|^2 &= \|(xs - \mu e) + (1 - \sigma)\mu e\|^2 \\ &= \|xs - \mu e\|^2 + 2(1 - \sigma)\mu e^T(xs - \mu e) + (1 - \sigma)^2\mu^2 e^T e \\ &= \|xs - \mu e\|^2 + 2(1 - \sigma)\mu(e^T(xs) - \mu e^T e) + (1 - \sigma)^2\mu^2 n \\ &\leq \gamma^2\mu^2 + (1 - \sigma)^2\mu^2 n \end{aligned} \quad (5)$$

A (4) tört számlálóját az (5) alapján, a nevezőjét pedig a 4.2.2 lemma alapján becsülve a következőt kapjuk

$$\|\Delta x \Delta s\| \leq \frac{\gamma^2 + n(1 - \sigma)^2}{\sqrt{2^3}(1 - \gamma)}\mu,$$

amibe behelyettesítve a $\sigma = \left(1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}}\right)$ képletet, következik az állítás. $\square$

4.2.4. Lemma. Ha $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$, ekkor minden $\alpha \in [0, 1]$ lépéshosszra

$$\|x^+ s^+ - \mu^+ e\| \leq (1 - \alpha)\|xs - \mu e\| + \alpha^2\|\Delta x \Delta s\|.$$

Biz.: A 4.1.1 lemma ii) állítása és egyszerű számítás alapján

$$\begin{aligned} x^+ s^+ - \mu e &= (x - \alpha\Delta x)(s - \alpha\Delta s) - (1 - \alpha(1 - \sigma))\mu e \\ &= xs - \alpha(s\Delta x + x\Delta s) + \alpha^2\Delta x \Delta s - (1 - \alpha(1 - \sigma))\mu e \\ &= xs - \alpha(xs - \sigma\mu e) + \alpha^2\Delta x \Delta s - (1 - \alpha + \alpha\sigma)\mu e \\ &= (1 - \alpha)(xs - \mu e) + \alpha^2\Delta x \Delta s, \end{aligned}$$

amiből következik az állítás. $\square$

4.3. Egy hosszú lépéses algoritmus

Hosszú-lépéses algoritmusokról beszélünk, ha a σ a dimenziótól független konstans. A következő algoritmusban a σ -t minden iterációnál egy $[\sigma_{\min}, \sigma_{\max}]$ intervallumból választjuk. Az előző algoritmussal ellentétben itt a bővebb $\mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$ környezetet használjuk, ami a csaknem a teljes $\mathcal{F}^0$ -at jelenti, ha a γ közel van az 1-hez. Az α lépéshosszt a lehető legnagyobbak választjuk, ügyelve arra, hogy ne lépjünk ki a $\mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$ környezetből.

Hosszú-lépéses algoritmus

Input

$\gamma \in (0, 1)$, $\sigma_{\min}, \sigma_{\max}$: $0 < \sigma_{\min} \leq \sigma_{\max} < 1$,
 $\epsilon > 0$ pontossági paraméter, $(x^0, y^0, s^0) \in \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$.

begin

$(x, y, s) := (x^0, y^0, s^0)$.

while $n\mu > \epsilon$ **do**

$\mu := \mu(x, s)$

Válasszunk $\sigma \in [\sigma_{\min}, \sigma_{\max}]$.

Határozzuk meg azt a (x, y, s) -beli $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ Newton-irányt, ami a $\sigma\mu$ -centrumot közelíti.

Legyen $\alpha \in (0, 1]$ az a legnagyobb érték, amire

$$(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma).$$

Legyen $(x, y, s) = (x^+, y^+, s^+)$.

end

end

Ahhoz, hogy a lépésszámról mondani tudjunk valamit, találni kellene egy a 4.2.1 következményhez hasonló összefüggést a μ^k és μ^0 között. Ehhez két lemmára van szükségünk.

4.3.1. Lemma. *Ha $(x, y, s) \in \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$, akkor:*

$$\|\Delta x \Delta s\| \leq 2^{-\frac{2}{3}} \left(1 + \frac{1}{\gamma}\right) n\mu(x, s).$$

Biz.: A 4.2.3 lemmánál látottak alapján, és felhasználva, hogy $x_i s_i \geq \gamma\mu$ és $x^T s = n\mu$

$$\begin{aligned} \|\Delta x \Delta s\| &\leq \sqrt{2^{-3}} \|(XS)^{-\frac{1}{2}}(xs - \sigma\mu e)\|^2 \\ &= \sqrt{2^{-3}} \|(XS)^{-\frac{1}{2}}e - \sigma\mu(XS)^{-\frac{1}{2}}e\| \\ &= \sqrt{2^{-3}}(x^T s - 2\sigma\mu n + \sigma^2\mu^2 \frac{n}{\gamma\mu}) \\ &= \sqrt{2^{-3}}n\mu(1 - 2\sigma + \frac{\sigma^2}{\gamma}) \\ &\leq \sqrt{2^{-3}}n\mu(1 + \frac{1}{\gamma},) \end{aligned}$$

ami bizonyítja az állítást. □

A következő lemma egy $\bar{\alpha}$ alsó korlátot ad a lépéshosszakra.

4.3.2. Lemma. *Ha $(x, y, s) \in \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$, akkor $(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$ minden $\alpha \in (0, \bar{\alpha}]$ esetén, ahol*

$$\bar{\alpha} = \sqrt{8}\gamma\sigma \frac{1-\gamma}{n(1+\gamma)}.$$

Biz.: Az előző lemma alapján minden i -re

$$|\Delta x_i \Delta s_i| \leq \|\Delta x \Delta s\| \leq \sqrt{2^{-3}} n \mu \left(1 + \frac{1}{\gamma}\right).$$

Felhasználva az előző egyenlőtlenséget, a Newton rendszer harmadik egyenletét, és azt, hogy $x_i s_i \geq \gamma \mu$

$$\begin{aligned} x^+ s^+ &= xs - \alpha(s\Delta x + x\Delta s) + \alpha^2 \Delta x \Delta s \\ &\geq xs(1-\alpha) + \alpha\sigma\mu e - \alpha^2 |\Delta x \Delta s| \\ &\geq \gamma\mu e(1-\alpha) + \alpha\sigma\mu e - \alpha^2 \sqrt{2^{-3}} n \mu \left(1 + \frac{1}{\gamma}\right) e \end{aligned} \quad (6)$$

Az állítás belátásához azt kell igazolnunk, hogy $x^+ s^+ \geq \gamma \mu^+ e$. Felhasználva, hogy $\mu^+ = (1 - \alpha(1 - \sigma))\mu$ és a (6) becslést könnyen ellenőrizhető az állítás. $\square$

4.3.1. Tétel. *Létezik $\nu > 0$ az n -től független konstans, amire*

$$\mu^{k+1} \leq \left(1 - \frac{\nu}{n}\right) \mu^k \quad k = 1, 2, 3, \dots$$

Biz.: A 4.1.1 lemma alapján $\mu^{k+1} = (1 - \alpha(1 - \sigma))\mu^k$. Kihasználva, hogy $\alpha \geq \bar{\alpha}$ minden iterációban:

$$\mu^{k+1} \leq \left(1 - \frac{\sqrt{8}}{n} \gamma \frac{1-\gamma}{1+\gamma} \sigma(1-\sigma)\right) \mu^k. \quad (7)$$

A $\sigma \rightarrow \sigma(1 - \sigma)$ függvény szigorúan konkáv, így

$$\sigma(1 - \sigma) \geq \min\{\sigma_{\min}(1 - \sigma_{\min}), \sigma_{\max}(1 - \sigma_{\max})\} \quad \forall \sigma \in [\sigma_{\min}, \sigma_{\max}].$$

Ha a

$$\nu = 2^{\frac{2}{3}} \gamma \frac{1-\gamma}{1+\gamma} \min\{\sigma_{\min}(1 - \sigma_{\min}), \sigma_{\max}(1 - \sigma_{\max})\} > 0$$

értéket behelyettesítjük az (7) egyenlőtlenségbe, akkor megkapjuk a bizonyítandó állítást. $\square$

4.3.2. Tétel. *A hosszú lépéses algoritmus legfeljebb $K = \lceil \log(n\varepsilon^{-1}\mu^0) \frac{n}{\nu} \rceil$ iteráció után ε -optimális megoldást ad.*

Biz.: A 4.2.2 tételhez hasonlóan bizonyítható, az előző lemma felhasználásával. $\square$

4.4. Egy prediktor-korrektor algoritmus

Prediktor-korrektor algoritmus

Input

$\epsilon > 0$ pontossági paraméter,
 $(x^0, y^0, s^0) \in \mathcal{N}_2(\gamma)$.

begin

$(x, y, s) := (x^0, y^0, s^0)$, $\mu := \mu(x, s)$.

while $n\mu > \epsilon$ **do**

PREDIKTOR lépés

Határozzuk meg azt az (x, y, s) -beli $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ Newton-irányt,
ami a 0-centrumot közelíti
Legyen $\alpha \in (0, 1]$ az a legnagyobb érték, amire

$$(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_2(\bar{\gamma})$$

Legyen $(x, y, s) = (x^+, y^+, s^+)$ és $\mu := (1 - \alpha)\mu$.

KORREKTOR lépés

Határozzuk meg azt az (x, y, s) -beli $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ Newton-irányt,
ami a μ -centrumot közelíti
Legyen $(x, y, s) = (x, y, s) - (\Delta x, \Delta y, \Delta s)$

end

end

Az algoritmus működését igazolják a következő lemmák. A prediktor lépést a $\gamma = \frac{1}{4}$ és $\bar{\gamma} = \frac{1}{2}$ esetben vizsgáljuk.

4.4.1. Lemma. *Tegyük fel, hogy $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\frac{1}{4})$, és legyen $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ a prediktor lépésben kiszámított Newton-irány. Ekkor $(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_2(\frac{1}{2})$ minden $\alpha \in [0, \bar{\alpha}]$ -ra, ahol*

$$\bar{\alpha} := \min \left\{ \frac{1}{2}, \left(\frac{\mu}{8 \|\Delta x \Delta s\|} \right)^{\frac{1}{2}} \right\}.$$

Biz.: A rövid lépéses algoritmusnál látottak alapján

$$\begin{aligned} \|x^+ s^+ - \mu^+ e\| &\leq (1 - \alpha) \|xs - \mu e\| + \alpha^2 \|\Delta x \Delta s\| \\ &\leq (1 - \alpha) \|xs - \mu e\| + \frac{\mu}{8 \|\Delta x \Delta s\|} \|\Delta x \Delta s\| \\ &\leq \frac{1}{4} (1 - \alpha) \mu + \frac{\mu}{8} \\ &\leq \frac{1}{4} (1 - \alpha) \mu + \frac{1}{4} (1 - \alpha) \mu \\ &= \frac{1}{2} \mu^+, \end{aligned}$$

ami épp azt jelenti, hogy $(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_2(\frac{1}{2})$. □

4.4.1. Köv. A prediktor lépés legalább $\bar{\alpha}$ nagyságú és $\mu^+ \leq (1 - \bar{\alpha})\mu$. $\square$

A korrektor lépést általánosabban, a $\gamma := \bar{\gamma}^2$ esetén vizsgáljuk.

4.4.2. Lemma. Tegyük fel, hogy $(x, y, s) \in \mathcal{N}_2(\bar{\gamma})$ valamilyen $\bar{\gamma} \in (0, \frac{\sqrt{8}-1}{\sqrt{8}}]$, és legyen $(\Delta x, \Delta y, \Delta s)$ a korrektor lépésben kiszámított Newton-irány. Ekkor $(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_2(\bar{\gamma}^2)$ és $\mu^+ = \mu$.

Biz.: A 4.1.1 lemmát felhasználva azonnal adódik, hogy $\mu^+ = \mu$. A 4.2.4 lemmát felhasználva pedig

$$\|x^+ s^+ - \mu^+ e\| \leq \bar{\gamma}^2 \mu = \bar{\gamma}^2 \mu^+,$$

ami épp azt jelenti, hogy $(x^+, y^+, s^+) \in \mathcal{N}_2(\bar{\gamma}^2)$. $\square$

A 4.4.1 következmény, és a az $\bar{\alpha}$ definíciója miatt könnyen felírhatunk egy a 4.3.1 tétel állításához hasonló formulát:

4.4.1. Állítás. Ha $\nu \leq 1 - \frac{1}{\sqrt{2}}$, akkor $\mu^{k+2} \leq (1 - \frac{\nu}{\sqrt{n}})^2 \mu^k$. $\square$

Az előző állítás és a 4.2.2 tétel alapján könnyen bizonyíthatjuk a következőt:

4.4.1. Tétel. A prediktor-korrektor algoritmus legfeljebb $K = \lceil \log(n\varepsilon^{-1}\mu^0) \frac{\sqrt{n}}{\nu} \rceil$ iteráció után ε -optimális megoldást ad. $\square$

Az algoritmusok összehasonlítása

A hosszú-lépéses algoritmusok elméletei lépésszáma elmarad a másik két verziótól, a gyakorlatban azonban a hosszú-lépéses algoritmusok gyakran jobban teljesítenek. Nézzünk meg egy példát az algoritmusok szemléltetésére!

4.1. Példa. Legyen $A = (1, 1, 1)$, $b = 1$ és $c = (-2, 1, -3)^T$. A következő feladatpárt kapjuk:

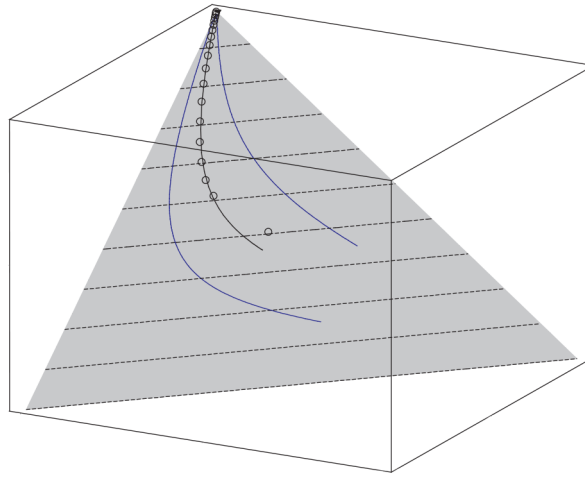
$$(P) \quad \begin{cases} -2x_1 + x_2 - 3x_3 \rightarrow \min \\ x_1 + x_2 + x_3 = 1 \\ x \geq 0 \end{cases}$$

$$(D) \quad \begin{cases} y \rightarrow \max \\ y + s_1 = -2 \\ y + s_2 = 1 \\ y + s_3 = -3 \\ s \geq 0 \end{cases}$$

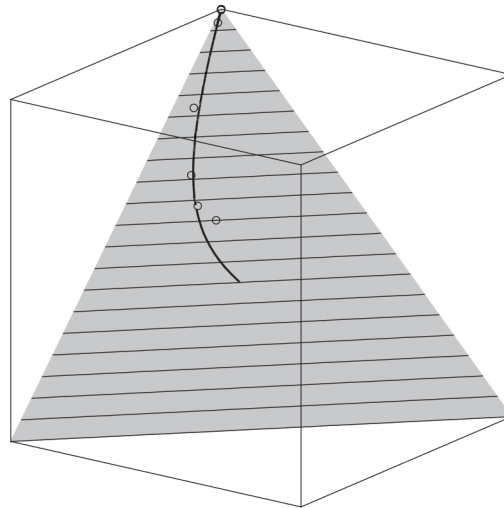
Az $OPT(\mu)$ rendszer a következő lesz:

$$\begin{aligned} x_1 + x_2 + x_3 &= 1 \\ y + s_1 &= -2 \\ y + s_2 &= 1 \\ y + s_3 &= -3 \\ x_i s_i &= \mu \end{aligned}$$

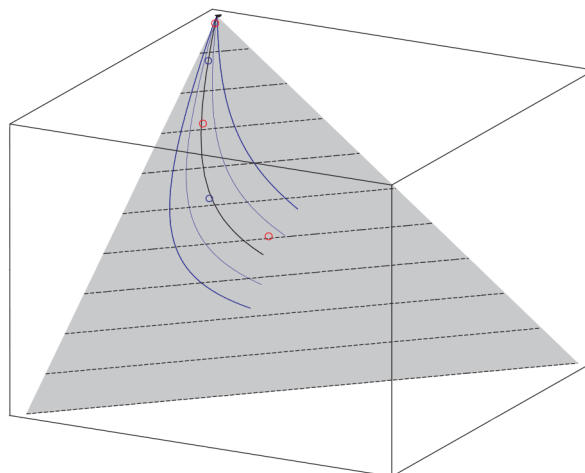
A rövid lépéses algoritmus működése

A hosszú lépéses algoritmus működése

A prediktor-korrektor algoritmus működése

4.5. Pontos megoldás előállítása

Az előző fejezetekben tárgyalt algoritmusok segítségével olyan primál-duál megengedett megoldaspárt kaphatunk, ami tetszőlegesen közel van az optimális megoldáspárhoz. Ebben a fejezetben azt tárgyaljuk, hogy hogyan juthatunk el egy pontos megoldásig.

Elevenítsük fel a következő indexhalmazokat:

$$\begin{aligned}\mathcal{P}^* &= \{i : x_i > 0, \text{ valamely } u \in \mathcal{F}_P^* \text{ esetén}\} \\ \mathcal{D}^* &= \{i : s_i > 0, \text{ valamely } (y, s) \in \mathcal{F}_D^* \text{ esetén}\}\end{aligned}$$

Az eddig tárgyaltak alapján $\mathcal{P}^* \cap \mathcal{D}^* = \emptyset$, és $\mathcal{F}_P \neq \emptyset, \mathcal{F}_D \neq \emptyset$ esetén $\mathcal{P}^* \cup \mathcal{D}^* = \{1, \dots, n\}$.

Legyen (x^k, y^k, s^k) valamelyik fenti algoritmus k . iterációjában kiszámolt pont. Ekkor

$$\begin{aligned}\mathcal{P}^k &= \mathcal{P}(x^k, s^k) := \{j \in \{1, \dots, n\} : x_j^k \geq s_j^k\} \\ \mathcal{D}^k &= \mathcal{D}(x^k, s^k) := \{1, \dots, n\} \setminus \mathcal{P}^k.\end{aligned}$$

Legyen

$$\begin{aligned}\xi_P &= \min_{j \in \mathcal{P}^*} \{\max\{x_j : x \in \mathcal{F}_P^*\}\}, \\ \xi_D &= \min_{j \in \mathcal{D}^*} \{\max\{s_j : (y, s) \in \mathcal{F}_D^*\}\},\end{aligned}$$

és legyen

$$\xi = \min(1, \xi_P, \xi_D).$$

A ξ -t az LP feladat kondíciós számának nevezzük.

Az LP feladat tárigényének felső korlátja az

$$L(A, b, c) = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n ((\log_2(|a_{ij}|+1)+1)) + \sum_{i=1}^m ((\log_2(|b_i|+1)+1)) + \sum_{j=1}^n ((\log_2(|c_j|+1)+1))$$

érték.

4.5.1. Állítás. *Ha a LP feladat adatai racionálisak, akkor $\xi \geq 2^{-L}$.*

Biz.:

4.5.1. Tétel. *Származzon az $\{x^k, s^k\}$ pontsorozat egy olyan belsőpontos algoritmusból, ami az $x^0 = e, s^0 = e$ belső pontból indul, az iterációs száma $O(\sqrt{n} \log(\frac{n}{\varepsilon} \mu^0))$ és kielégíti a következő feltételeket*

$$(x^{k+1})^T s^{k+1} \leq (x^k)^T s^k \quad \text{és} \quad \frac{\min_i x_i^k s_i^k}{(x^k)^T s^k} \geq \Omega\left(\frac{1}{n}\right). \quad (8)$$

Ekkor:

$$i) 0 < e^T x^k + e^T s^k \leq 2n, \quad \forall k.$$

ii)

$$x_j^k \geq \Omega\left(\frac{\xi}{n}\right), \quad s_j^k \leq \frac{(x^k)^T s^k}{\xi} \quad \forall k \text{ és } \forall j \in \mathcal{P}^*$$

és

$$s_j^k \geq \Omega\left(\frac{\xi}{n}\right), \quad x_j^k \leq \frac{(x^k)^T s^k}{\xi} \quad \forall k \text{ és } \forall j \in \mathcal{D}^*.$$

iii) ha $(x^k)^T s^k \leq O\left(\frac{\xi^2}{n}\right)$, akkor

$$s_j^k < \Omega\left(\frac{\xi}{n}\right) \forall j \in \mathcal{P}^* \quad \text{és} \quad x_j^k < \Omega\left(\frac{\xi}{n}\right) \forall j \in \mathcal{D}^*,$$

így

$$\mathcal{P}^k = \mathcal{P}^* \quad \text{és} \quad \mathcal{D}^k = \mathcal{D}^*.$$

Biz.: i)

$$(x^k - x^0) \in \mathcal{N}(A), \quad (s^k - s^0) \in \mathcal{R}(A^T),$$

így

$$0 = (x^k - x^0)^T (s^k - s^0) = (x^k - e)^T (s^k - e),$$

amiből

$$e^T x^k + e^T s^k = n + (x^k)^T s^k \leq 2n.$$

ii) Tetszőleges (x^*, s^*) optimális megoldásra $(x^k - x^*)^T (s^k - s^*) = 0$, amiből

$$\sum_{j \in \mathcal{D}^*} x_j^k s_j^* + \sum_{j \in \mathcal{P}^*} s_j^k x_j^* = (x^k)^T s^k,$$

tovább alakítva

$$\sum_{j \in \mathcal{D}^*} \frac{s_j^*}{s_j^k} \frac{x_j^k s_j^k}{(x^k)^T s^k} + \sum_{j \in \mathcal{P}^*} \frac{x_j^*}{x_j^k} \frac{s_j^k x_j^k}{(x^k)^T s^k} = 1.$$

Így minden $j \in \mathcal{P}^*$ és (x^*, s^*) optimális megoldás esetén

$$s_j^k x_j^* \leq (x^k)^T s^k \quad \text{és} \quad \frac{x_j^*}{x_j^k} \frac{s_j^k x_j^k}{(x^k)^T s^k} \leq 1.$$

Adott $j \in \mathcal{P}^*$ esetén legyen $x^* = \arg \max\{x_j : x \in \mathcal{F}_P^*\}$. Használva a fenti eredményt, a ξ definícióját és a (8) feltételeket, a következőt kapjuk

$$s_j^k \xi \leq s_j^k x_j^* < (x^k)^T s^k \quad \text{és} \quad \frac{\xi}{x_j^k} \leq \frac{x_j^*}{x_j^k} < \frac{(x^k)^T s^k}{x_j^k s_j^k} \leq O(n),$$

amiből következik ii) minden $j \in \mathcal{P}^*$. Az állítás hasonlóan bizonyítható minden $j \in \mathcal{D}^*$

iii) Egyenesen következik a második állításból. □

4.5.1. Köv. A $(\mathcal{P}^k, \mathcal{D}^k)$ partíció $O(\sqrt{n} \log(\frac{n}{\xi}))$ iteráció után az optimális partíciót adja. Ha az LP feladat adatai racionálisak, akkor ez $O(\sqrt{n}L)$ iterációt jelent. □

4.5.2. Köv. Ha $(x^k)^T s^k = \mu^k \rightarrow 0$, akkor az x és s "kicsi" változói egyenletesen tartanak a 0-hoz, a "nagy" változói pedig egy egyenletes alsó korláttal el vannak szeparálva a 0-tól. Az (x^k, s^k) pontsorozat tehát egy szigorúan komplementáris megoldáshoz tart. $\square$

4.5.1. Lemma. A bemutatott belsőpontos algoritmusok által generált pontsorozatra teljesülnek a (8) feltételek.

Biz.: Az első feltétel teljesülése nyilvánvaló a 4.2.1 és 4.3.1 tételekből. A rövid lépéses algoritmusnál minden előállított (x^k, y^k, s^k) pont benne van az $\mathcal{N}_2(\gamma)$ környezetben valamilyen γ konstansra, ezért érvényes lesz a következő minden i -re:

$$\frac{x^T s}{n} - x_i s_i \leq \left| x_i s_i - \frac{x^T s}{n} \right| \leq \left\| x s - \frac{x^T s}{n} e \right\| \leq \gamma \frac{x^T s}{n}.$$

A hosszú lépéses algoritmusnál minden előállított pont az $\mathcal{N}_{-\infty}(\gamma)$ környezetben lesz, így ebben az esetben minden i -re:

$$\frac{x^T s}{n} - x_i s_i \leq \left| x_i s_i - \frac{x^T s}{n} \right| \leq \gamma \frac{x^T s}{n}.$$

Mindkét esetben következik az

$$\frac{\min_i x_i^k s_i^k}{(x^k)^T s^k} \geq \frac{1 - \gamma}{n}.$$

$\square$

Optimális megoldás előállítása merőleges vetítéssel

Az optimális partíció segítségével a következő módon tudjuk felírni az optimális lapokat:

$$\begin{aligned} \mathcal{F}_P^* &= \{x : Ax = b, x \geq 0, x_j = 0 \quad \forall j \in \mathcal{D}^*\} \\ \mathcal{F}_D^* &= \{(y, s) : A^T y + s = c, s \geq 0, s_j = 0 \quad \forall j \in \mathcal{P}^*\} \end{aligned}$$

Ha a feltételek közül elhagyjuk a nemnegativitást, akkor affin altereket kapunk. A pontos megoldást úgy akarjuk előállítani, hogy a közelítő megoldást merőlegesen vetítjük ezekben az affin alterekbe. Ha elég közel voltunk az optimális halmazhoz, akkor a vetület optimális lesz.

A algoritmusunk a következő módon fog működni:

1. futtatjuk valamelyik útkövető algoritmusunkat néhány iteráció erejéig, így kapjuk az $(x^k, y^k, s^k) \in \mathcal{F}^0$ pontot
2. kiszámítjuk a $\mathcal{P}^k$ és $\mathcal{D}^k$ indexhalmazokat, mint becslést az optimális partícióra

3. megoldjuk az

$$\begin{aligned} \|x^* - x^k\| &\rightarrow \min \\ Ax^* &= b \\ x_i^* &= 0 \quad i \in \mathcal{D}^k \end{aligned} \tag{9}$$

és

$$\begin{aligned} \|y^* - y^k\| &\rightarrow \min \\ A^T y^* + s^* &= c \\ s_i^* &= 0 \quad i \in \mathcal{P}^k \end{aligned} \tag{10}$$

rendszeret

4. ha a megoldásokra $x_i^* > 0 \quad i \in \mathcal{P}^k$ és $s_i^* > 0 \quad i \in \mathcal{D}^k$, akkor (x^*, y^*, s^*) optimális megoldás
5. ha a pozitivitási feltételek nem teljesülnek, akkor visszatérünk az útkövető algoritmushoz, végzünk még egy iterációt

---

Optimális megoldás vetítéssel

Input $(x^k, y^k, s^k) \in \mathcal{F}^0$

begin

meghatározzuk a $\mathcal{P}^k$ és $\mathcal{D}^k$ halmazokat

megoldjuk a (9) és (10) rendszereket

if $(x_i^* > 0 \text{ ha } i \in \mathcal{P}^k \text{ és } s_i^* > 0 \text{ ha } i \in \mathcal{D}^k)$ **than**

az (x^*, y^*, s^*) optimális megoldás

else

az útkövető algoritmus folytatása

end

---

5. Duális módszerek

A következő fejezetek célja, hogy megismerjük a volume algoritmust, ami egy önmagában is érdekes, primál-duál közelítő megoldáspárt adó módszer. Kedvező számításgényű, és sok esetben hatékonyan alkalmazható az ismertetésre kerülő bázis identifikációs eljárással.

Tekintsük a következő lineáris programot

$$\left. \begin{array}{l} \min c^T x \\ Ax = b \\ Dx = e \\ x \geq 0, \end{array} \right\}$$

ahol $c \in \mathbb{R}^n$, $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$, $b \in \mathbb{R}^m$, $D \in \mathbb{R}^{d \times n}$, $e \in \mathbb{R}^d$ és $\text{rang}(D) = d$. Úgy tekintjük, hogy az $Ax = b$ feltételek nehezen kezelhetőek, a $Dx = e$ feltételek könnyen. Ekkor lehetséges megközelítés, hogy a Lagrange-relaxációból származó duális feladatot oldjuk meg. Két kérdés megválaszolása áll előttünk:

1. hogyan oldjuk meg a nemdifferenciálható duális feladatot
2. hogyan állítunk elő egy primál megoldást

A feladathoz tartozó Lagrange-függvény

$$L(x, \pi) = c^T x + \pi^T (Ax - b).$$

A duális függvény ekkor

$$q(\pi) = \min_{x \in M} L(x, \pi),$$

ahol $M = \{x \in \mathbb{R}^n \mid Dx = e, x \geq 0\}$.

A duális feladat a következő

$$\max_{\pi \in \mathbb{R}^m} q(\pi).$$

Mielőtt folytatnánk a feladat megoldását, megnézzük a duális módszereket általánosabb szituációban.

5.1. A szubgradiensek

5.1. Def. Legyen $q : \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}$ konkáv függvény. Azt monjuk, hogy a $v \in \mathbb{R}^m$ szubgradiense q -nak a π -ben, ha

$$q(\pi') \leq q(\pi) + (\pi' - \pi)^T v, \quad \forall \pi' \in \mathbb{R}^m.$$

A π -beli szubgradiensek halmazát $\partial q(\pi)$ -vel jelöljük.

5.2. Def. Legyen $q : \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}$ konkáv függvény. Azt monjuk, hogy a $w \in \mathbb{R}^m$ ε -szubgradiense q -nak a p -ben, ha

$$q(\pi') \leq q(p) + (\pi' - p)^T w, \quad \forall \pi' \in \mathbb{R}^m.$$

A p -beli ε -szubgradiensek halmazát $\partial_\varepsilon q(p)$ -vel jelöljük.

5.1.1. Megjegyzés. A $\partial_\varepsilon q(p)$ hamaz szép folytonossági tulajdonságokkal rendelkezik. Ha $(\varepsilon_t, p_t, w_t \in \partial_{\varepsilon_t} q(p_t)) \rightarrow (\varepsilon^*, p^*, w^*)$, akkor $w^* \in \partial_{\varepsilon^*} q(p^*)$.

A következő feladatból indulunk ki

$$\left. \begin{array}{l} \min f(x) \\ h(x) = 0 \\ x \in M. \end{array} \right\}$$

A hozzá tartozó Lagrange-függvény

$$L(x, \pi) = f(x) + \pi^T h(x),$$

és duális függvény

$$q(\pi) = \inf_{x \in M} L(x, \pi).$$

Legyen

$$x_\pi = \arg \min_{x \in M} L(x, \pi).$$

5.1.1. Állítás. A fenti jelölésekkel a $h(x_\pi)$ a szubgradiense a duális függvénynek a π helyen.

Biz.: Minden $\pi' \in \mathbb{R}^m$ -re egyszerű számolással adódik:

$$\begin{aligned} q(\pi') &= \inf_{x \in M} L(x, \pi') \leq L(x_\pi, \pi') = \\ &= f(x_\pi) + (\pi')^T h(x_\pi) = \\ &= f(x_\pi) + \pi^T h(x_\pi) + (\pi' - \pi)^T h(x_\pi) = \\ &= q(\pi) + (\pi' - \pi)^T h(x_\pi). \end{aligned}$$

□

Két algoritmust fogunk tárgyalni, ami a szubgradienseket használja. Az első a *szubgradiens módszer*, ami minden iterációban az éppen aktuális szubgradienst használja. A második pedig a *vágósíkos módszer*, ami minden iterációban a korábban kiszámolt összes szubgradienst használja.

5.2. A szubgradiens módszer

A szubgradiens módszer nagyon hasonlít a differenciálható függvények esetében használható gradiens-módszerre. Lényeges eltérés, hogy a lépéshossz előre rögzített, nem alkalmaz egyenes menti keresést minden iterációban. A gradiens módszerrel ellentétben a célfüggvény értéke növekedhet egy-egy lépés után. Azonban a módszer előnye, hogy jóval egyszerűbb és szélesebb körben alkalmazható.

A következő típusú feladatra alkalmazzuk a módszert

$$\begin{array}{l} \max q(\pi) \\ \pi \in X \end{array}$$

ahol $q : \mathbb{R}^m \rightarrow [-\infty, \infty)$ egy felülről féligfolytonos, konkáv függvény, $X \subseteq \mathbb{R}^m$ konvex és zárt halmaz. Ezek a feltételek a korábbiak alapján fennállnak a Lagrange-duális feladat esetén. és q lényeges tartományának minden pontjában könnyen ki tudunk számolni egy szubgradienst.

A feladatot a q függvény D lényeges tartománya alapján a következő formában is felírhatjuk:

$$\max_{\pi \in X \cap D} q(\pi)$$

Megjegyzések:

1. A feltételek miatt valójában a vetített szubgradiens algoritmusra lesz szükség.
2. Ha q valós értékű függvény, és $X = \emptyset$, akkor nem kell vetíteni.
3. Valós értékű konkáv függvény automatikusan folytonos, így ha nem engedünk meg kiterjesztett értékű függvényeket, akkor elég a konkávitást feltenni.
4. Euklideszi vetítés alapvetően konvex és zárt halmazokra működik. A q konkávitása és felülről féligfolytonossága biztosítja, hogy a D konvex és zárt halmaz legyen. Az X -re vonatkozó feltételek miatt pedig az $X \cap D$ is konvex és zárt lesz, azaz lehet bele vetíteni.

A módszer a következő iteráció alapján működik

$$\mu^{k+1} := [\mu^k + \alpha^k h^k]^+,$$

ahol $[\cdot]^+$ jelöli a merőleges vetítést a konvex és zárt $M := X \cap D$ halmazba és h^k a q függvény π^k -beli szubgradiense.

Mivel a célfüggvény az iterációk során nem monoton növekvő, ezért minden lépésben számontartjuk az eddigi legjobb értéket

$$q_*^k = \max\{q_*^{k-1}, q(\pi^k)\}.$$

Az esetleges célfüggvény csökkenés ellenére az teszi a módszert használhatóvá, hogy elég kicsi lépéshossz esetén közelebb kerülünk az optimális megoldás halmazhoz. Erről szól a következő állítás.

5.2.1. Állítás. *Ha π^k nemoptimális, akkor minden π^* optimális megoldásra*

$$\|\pi^{k+1} - \pi^*\| < \|\pi^k - \pi^*\|,$$

minden olyan α^k lépéshosszra, amire

$$0 < \alpha^k < \frac{2(q(\pi^*) - q(\pi^k))}{\|h^k\|^2}. \quad (11)$$

Biz.:

$$\|\pi^{k+1} - \pi^*\| = \|[\pi^k + \alpha^k h^k]^+ - \pi^*\| \leq \|\pi^k + \alpha^k h^k - \pi^*\|,$$

ahol az utolsó egyenlőtlenség azért áll fenn, mert $\pi^* \in M$ és a vetítés az nem növeli a távolságot.

Tovább becüljük a jobb oldalt:

$$\|\pi^k + \alpha^k h^k - \pi^*\|^2 = \|\pi^k - \pi^*\|^2 - 2\alpha^k (\pi^* - \pi^k)^T h^k + (\alpha^k)^2 \|h^k\|^2.$$

Használva a

$$(\pi^* - \pi^k)^T h^k \geq q(\pi^*) - q(\pi^k)$$

szubgradiens egyenlőtlenséget:

$$\begin{aligned} \|\pi^k + \alpha^k h^k - \pi^*\|^2 &\leq \\ &\leq \|\pi^k - \pi^*\|^2 - 2\alpha^k (q(\pi^*) - q(\pi^k)) + (\alpha^k)^2 \|h^k\|^2. \end{aligned} \quad (12)$$

Legyen

$$\gamma^k = \frac{\alpha^k \|h^k\|^2}{q(\pi^*) - q(\pi^k)}.$$

A γ^k segítségével a következő formára hozhatjuk a (12) egyenlőtlenséget:

$$\|\pi^k + \alpha^k h^k - \pi^*\|^2 \leq \|\pi^k - \pi^*\|^2 - \frac{\gamma^k (2 - \gamma^k) (q(\pi^*) - q(\pi^k))^2}{\|h^k\|^2} \quad (13)$$

Ha az α^k lépéshossz kielégíti a tételben megadott feltételt, akkor $0 < \gamma^k < 2$ teljesül. Így a (13) egyenlőtlenség alapján

$$\|\pi^k + \alpha^k h^k - \pi^*\| \leq \|\pi^k - \pi^*\|,$$

amivel kész a bizonyítás. $\square$

Használatos lépéshosszak

- Konstans lépés. $\alpha_k = h$, függetlenül a k -tól.
- Konstans lépéshossz. $\alpha_k = h/\|g^k\|$. Ekkor $\|\mu^{k+1} - \mu^k\| = h$.
- Négyzetesen összegezhető, de nem összegezhető. Vagyis a következőket elégítik ki

$$\sum_{k=1}^{\infty} \alpha_k^2 < \infty, \quad \sum_{k=1}^{\infty} \alpha_k = \infty.$$

Tipikus példa az $\alpha_k = \frac{a}{b+k}$, ahol $a > 0$ és $b \geq 0$.

- Nem összegezhető, de nullsorozat. Vagyis kielégítik a következőket

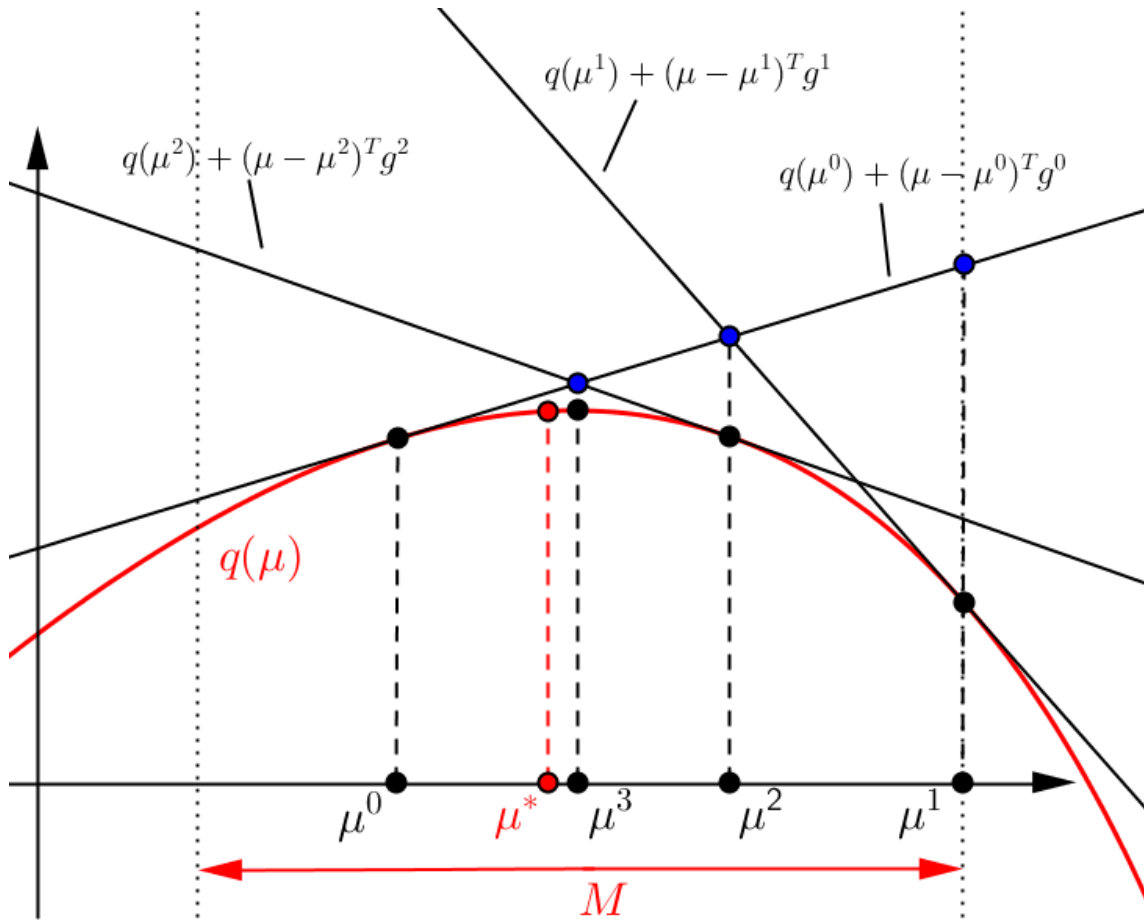
$$\lim_{k \rightarrow \infty} \alpha_k = 0, \quad \sum_{k=1}^{\infty} \alpha_k = \infty.$$

Tipikus példa az $\alpha_k = \frac{a}{\sqrt{k}}$, ahol $a > 0$.

A szubgradiens algoritmusok konvergencia viselkedése egyelőre nem jól megértett, annak ellenére, hogy számos konvergencia tétel kapcsolódik hozzájuk. Sok esetben nagyon hatékonyan működik, annak ellenére, hogy nincs elméleti konvergencia; más-kor éppen az ellenkezője történik.

5.3. A vágósíkos módszer

Tekintsük újra az előző feladatot

$$\left. \begin{array}{l} \max q(\pi) \\ \pi \in M. \end{array} \right\}$$

A vágósíkos eljárás a k . iterációban a következő részfeladatot oldja meg

$$\left. \begin{array}{l} \max Q^k(\pi) \\ \pi \in M, \end{array} \right\}$$

ahol Q^k a q lineáris approximációja, amit az addig generált π^k pontok és h^k szubgradiensek segítségével készítünk el a következő módon

$$Q^k(\pi) = \min\{q(\pi^0) + (\pi - \pi^0)^T g^0, \dots, q(\pi^{k-1}) + (\pi - \pi^{k-1})^T g^{k-1}\},$$

és

$$\pi^k = \arg \max_{\pi \in M} Q^k(\pi).$$

A következő állítás az algoritmus konvergenciájáról szól.

5.3.1. Állítás. *Tegyük fel, hogy a (h^k) szubgradiens sorozat korlátos. Ekkor a (π^k) sorozat tetszőleges határpontja optimális megoldás lesz.*

Biz.: A h^k szubgradiense a q -nak a π^k -ban, azaz

$$q(\pi) \leq q(\pi^i) + (\pi - \pi^i)^T h^i, \quad \forall \pi \in M,$$

így a Q^k és π^k definíciója alapján

$$Q^k(\pi^k) \geq Q^k(\pi) \geq q(\pi) \quad \forall \pi \in M. \quad (14)$$

Tegyük fel, hogy a $\{\pi^k\}_K$ részsorozat a $\bar{\pi}$ -hoz konvergál. Mivel az M zárt, $\bar{\pi} \in M$. Felhasználva (14) és a Q^k és π^k definícióját minden k és $i < k$ esetén

$$q(\pi^i) + (\pi^k - \pi^i)^T h^i \geq Q^k(\pi^k) \geq Q^k(\bar{\pi}) \geq q(\bar{\pi}). \quad (15)$$

Határértéket fogunk venni $i \rightarrow \infty$, $k \rightarrow \infty$, $i \in K$, $k \in K$ esetén. Kihasználjuk a q felülről féligfolytonosságát:

$$\limsup_{i \rightarrow \infty, i \in K} q(\pi^i) \leq q(\bar{\pi}), \quad (16)$$

és a $\{h^k\}$ sorozat korlátosságát:

$$\lim_{\substack{i \rightarrow \infty, \\ i \in K, \\ k \rightarrow \infty, \\ k \in K}} (\pi^k - \pi^i)^T h^i = 0. \quad (17)$$

Felhasználva az (15), (16) és (17) sorokat

$$q(\bar{\pi}) \geq \limsup_{k \rightarrow \infty, k \in K} Q^k(\pi^k) \geq \liminf_{k \rightarrow \infty, k \in K} Q^k(\pi^k) \geq q(\bar{\pi}),$$

azaz

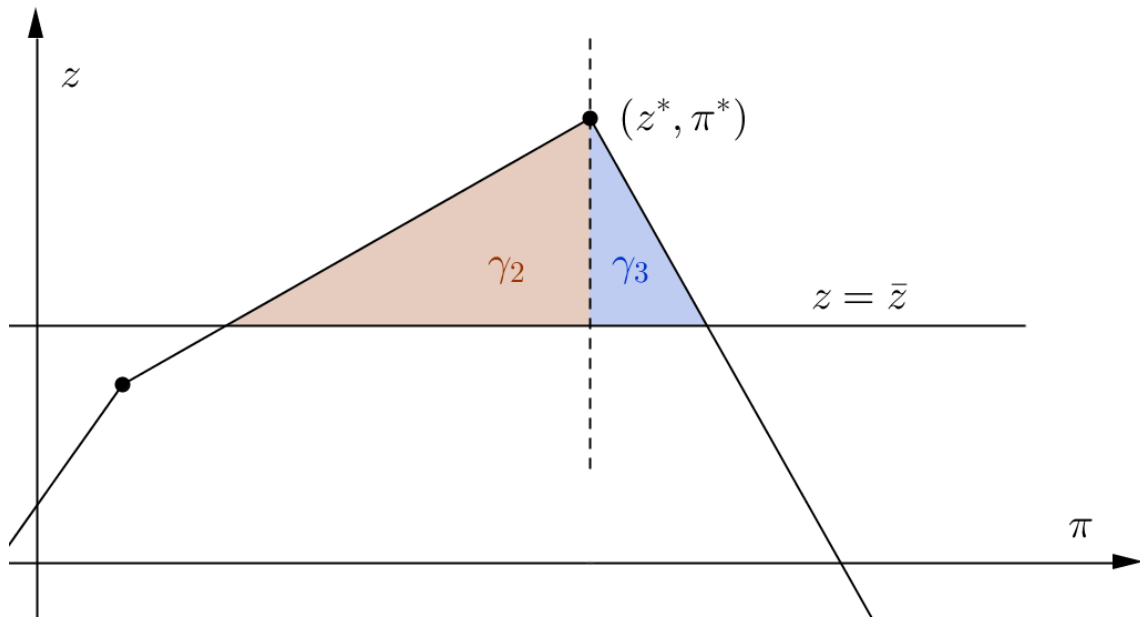
$$\lim_{k \rightarrow \infty, k \in K} Q^k(\pi^k) = q(\bar{\pi}).$$

Az utóbbi eredményt kombinálva az (14) sorral kapjuk

$$q(\bar{\pi}) \geq q(\pi), \quad \forall \pi \in M,$$

ami mutatja, hogy a $\bar{\pi}$ optimális megoldás. □

5.4. A volume algoritmus

A szubgradiens algoritmus sok esetben jó közelítést ad a duál feladat megoldására, de primál megoldást nem állít elő. A volume algoritmus kiterjeszti a szubgradiens módszert, hogy orvosolja ezt a hiányosságot.

Az algoritmus működése a következő tételen alapszik:

5.4.1. Tétel. *Tekintsük a következő lineáris programot*

$$\left. \begin{array}{l} \max z \\ z + a_i^T \pi \leq b_i \quad i = 1, \dots, m \end{array} \right\}$$

Ahol $z \in \mathbb{R}$, $\pi \in \mathbb{R}^{n-1}$.

A feladat duálisa a következő

$$\left. \begin{array}{l} \min \lambda^T y \\ \sum_{i=1}^n \lambda_i = 1 \\ \sum_{i=1}^n \lambda_i a_i = 0 \\ \lambda \geq 0. \end{array} \right\}$$

Legyen (z^*, π^*) a primál feladat optimális megoldása, és tegyük fel, hogy a (z^*, π^*) pontban az $1, 2, \dots, m'$ egyenlőtlenségek aktívak. Legyen $\bar{z} < z^*$, és tegyük fel, hogy a következő poliéder korlátos

$$\left. \begin{array}{l} z + a_i^T \pi \leq b_i \quad i = 1, \dots, m' \\ z \geq \bar{z}. \end{array} \right\} P$$

Legyen γ_i az a térfogat, amit a $z + a_i^T \pi \leq b_i$ lap és a $z = \bar{z}$ hipersík határoz meg (ilyen térfogatok láthatóak az ábrán). Ekkor az optimális duális megoldás a következő módon kapható meg:

$$\lambda_i = \frac{\gamma_i}{\sum_{j=1}^{m'} \gamma_j}.$$

Biz.: A tétel kimondása során definiált P poliéder egy teljes dimenziós politóp. Legyen F_0 P -nek a $z \geq \bar{z}$ egyenlőtlenség által definiált lapja, F_i pedig a $z + a_i^T \pi \leq b_i$ által definiált. Gauss-Osztrogradszkij tétele szerint, ha P egy korlátos és zárt tartomány, aminek a határa egy szakaszonként folytonosan differenciálható irányítható S felület, akkor tetszőleges v vektorra

$$\int_S v^T n \, dS = 0, \quad (18)$$

ahol az n az S felület egységnormális mezője. Ha alkalmazzuk a tételt a $v = e_j$ $j = 1, 2, \dots, n$ esetben, akkor a következőt kapjuk

$$\int_S n \, dS = \mathbf{0},$$

ahol a jobb oldalon a csupa 0 vektor áll. A P politóp egységnormális mezőjét ismerjük, ez alapján átírva az utóbbi egyenletet

$$\sum_{i=1}^{m'} \delta_i \frac{(1, a_i)}{\|(1, a_i)\|} - \delta_0 (1, 0, \dots, 0) = \mathbf{0},$$

ahol a δ_i jelöli az F_i lap területét. Átrendezve

$$(1, 0, \dots, 0) = \sum_{i=1}^{m'} \frac{\delta_i}{\delta_0 \|(1, a_i)\|} (1, a_i).$$

Ebből kiolvasható a duális feladat megoldása:

$$\lambda_i = \begin{cases} \frac{\delta_i}{\delta_0 \|(1, a_i)\|}, & i = 1, \dots, m' \\ 0, & \text{különben.} \end{cases}$$

A következőkben belátjuk, hogy $\gamma_i = C \frac{\delta_i}{\|(1, a_i)\|}$, ahol C egy konstans.

Ha $\delta_i = 0$, akkor $\gamma_i = 0$, így feltehető, hogy $\delta_i > 0$. A Gauss-Osztrogradszkij tételt, vagyis a (18) formulát szeretnénk újra alkalmazni. Legyen Q_i a konvex burka az F_i lapnak és a $(\bar{z}, \pi^*)$ pontnak. Ekkor $\text{vol}(Q_i) = \gamma_i$.

Legyen $\bar{F}_0 = F_0 \cap Q_i$. A Q_i politóp $\bar{F}_0$ -tól és F_i -től különböző lapjait olyan egyenlőtlenségek határozzák meg, ahol hiányzik a z , vagyis ezeknek a lapoknak a normálisa merőleges a z tengelyre.

Alkalmazzuk a 18 formulát a Q_i politópra. Ha $v = e_i$, akkor a $v^T n$ szorzat csak az F_i és az $\bar{F}_0$ lapok esetén ad 0-tól különböző értéket. Ezt kihasználva

$$\delta_i \frac{(1, a_i)}{\|(1, a_i)\|} + A_i (1, 0, \dots, 0) = \mathbf{0},$$

ahol A_i az $\bar{F}_i$ lap területe. Ebből kapjuk:

$$A_i = \frac{\delta_i}{\|(1, a_i)\|}.$$

Legyen $h = z^* - \bar{z}$, ekkor a

$$\gamma_i = \text{vol}(Q_i) = \frac{A_i h}{2} = \frac{1}{2} h \frac{\delta_i}{\|(1, a_i)\|}.$$

Mivel $\delta_0 = \sum A_j$, felírhatjuk a következőt:

$$\lambda_i = \frac{\delta_i}{\delta_0 \|(1, a_i)\|} = \frac{A_i}{\sum A_j} = \frac{\gamma_i}{\sum \gamma_j},$$

amivel készen vagyunk. □

Térjünk vissza a megoldandó feladathoz:

$$\left. \begin{array}{l} \min c^T x \\ Ax = b \\ Dx = e \\ x \geq 0, \end{array} \right\} \iff \left. \begin{array}{l} \min c^T x \\ Ax = b \\ x \in M \end{array} \right\}$$

A Lagrange-relaxáltját szeretnénk megoldani a volume-módszerrel. Minden olyan módszer, ami nemdifferenciálható függvényt optimalizál, felhasznál egy orákulumot. Az orákulum egy adott π -re megadja a $q(\pi)$ értéket, és ad egy π -beli szubgradienst.

A mi esetünkben az orákulum feladata kiszámolni a

$$q(\pi) = \min_{x \in M} L(x, \pi) = \min_{x \in M} (c^T x + \pi^T (Ax - b)) \quad (19)$$

értéket, és az

$$x_\pi = \arg \min_{x \in M} L(x, \pi)$$

pontot.

Korábban láttuk, hogy ekkor a $v = h(x_\pi) = Ax_\pi - b$ vektor szubgradiense lesz a q -nak a π pontban, azaz a szubgradiens kiszámítása már nem időigényes. Az 19 részfeladat megoldásának nehézsége az M halmazt definiáló feltételeken múlik. Minél könnyebb megoldani ezt a részfeladatot, annál jobban működik a duális megközelítés.

A volume-algoritmus a következő dolgokat generálja:

- π_t alappontok
- $\hat{\pi}_k$ "stabil centrumok", ami a π_t alappontok egy olyan részsorozata, ami elég jó előrehaladást biztosít az optimalizálás során
- a következő π_t alappontot az aktuális stabil centrumból, és egy bizonyos w_t irányú és s_t hosszúságú lépés alapján kapjuk

- z_t a primál megoldás approximációja, a korábbi primál pontok konvex kombinációjaként kapjuk, ugyanazokkal az együtthatókkal, amelyekkel a w_t -t számítjuk a korábbi szubgradiensekből

---

Volume-algoritmus

Input

$\pi_0 \in \mathbb{R}^n$ kezdő duális alappont.

Inicializálás

Megoldjuk a 19 részfeladatot, $x_0 \in \arg \min L(x, \pi_0)$.

$v_0 := Ax_0 - b$, $z_1 := x_0$, $w_1 := v_0$ és $\hat{\pi}_1 := \pi_0$.

$k = t = 1$ és $T := \emptyset$.

begin

loop

Teszünk egy duális lépést: $\pi_t = \hat{\pi}_k + s_t w_t$.

Megoldjuk a 19 részfeladatot, $x_t \in \arg \min L(x, \pi_t)$.

$v_t := Ax_t - b$.

if ($q(\pi_t) > q(\hat{\pi}_k)$ és $\langle w_t, v_t \rangle$)

$\hat{\pi}_{k+1} := \pi_t$, $t_k := t$, $T := T \cup \{t_k\}$, $k := k + 1$.

Kiszámítjuk az s_{t+1} lépéshosszat.

Adott $0 \leq \alpha_t \leq 1$ paraméterre legyen

$$\begin{aligned} z_{t+1} &= \alpha_t x_t + (1 - \alpha_t) z_t, \\ w_{t+1} &= \alpha_t v_t + (1 - \alpha_t) w_t, \end{aligned}$$

$t := t + 1$.

end

end

5.4.1. Megjegyzés. A [8] cikkben az $s_t = \mu \frac{UB - q(\pi_t)}{\|w_t\|^2}$ lépéshosszt javasolják, ahol UB egy felső korlát az optimumra és $\mu \in (0, 2)$ egy paraméter, de más lehetőségek is vannak.

Néhány összefüggés

5.4.1. Lemma. Legyen $\{z_t\}$, $\{v_t\}$ és $\{w_t\}$ a volume-algoritmus által generált sorozat. Ekkor

$$v_t \in \partial q(\pi_t) \text{ és } w_t = Az_t - b.$$

□

5.4.2. Lemma. Minden $t \geq 1$ esetén vezettük be a következő együtthatókat

$$\mu_{t,j} := \alpha_{t-j} \prod_{i=t-j+1}^t (1 - \alpha_i) \quad j = 0, 1, \dots, t,$$

ahol $\alpha_0 := 1$ és $i_f < i_0$ esetén $\prod_{i=i_0}^{i_f} (1 - \alpha_i) := 1$. Ekkor:

i) Minden $j \leq t$ esetén $\mu_{t,j} \geq 0$ és $\sum_{j=0}^t \mu_{t,j} = 1$.

ii) $z_{t+1} = \sum_{j=0}^t \mu_{t,j} x_{t-j}$ és $w_{t+1} = \sum_{j=0}^t \mu_{t,j} v_{t-j}$.

Biz.: i) Az $\alpha_t \in [0, 1]$ miatt a $\mu_{t,j}$ nemnegativitása nyilvánvaló. Az összegük vizsgálatához

$$\begin{aligned} \sum_{j=0}^t \mu_{t,j} &= \alpha_t 1 + \alpha_{t-1}(1 - \alpha_t) + \alpha_{t-2}(q - \alpha_t)(1 - \alpha_{t-1} + \dots) \\ &= \alpha_t + (1 - \alpha_t)[\alpha_{t-1} + (1 - \alpha_{t-1})(\alpha_{t-2} + (1 - \alpha_{t-2})(\dots(1 - \alpha_2)(\alpha_1 + 1 - \alpha_1)\dots))] \\ &= \alpha_t + (1 - \alpha_t)[\alpha_{t-1} + (1 - \alpha_{t-1})(\alpha_{t-2} + (1 - \alpha_{t-2})1)] \\ &= \alpha_t + (1 - \alpha_t)[\alpha_{t-1} + (1 - \alpha_{t-1})1] \\ &= 1 \end{aligned}$$

ii) Felhasználva az i) állítást és a z_{t+1} , w_{t+1} definícióját indukcióval könnyen következik. $\square$

A következő tétel arról szól, hogy a w_t egy ε -szubgradiense a q függvénynek a p_t pontban, ahol a p_t -t a következő rekurzív formulával kapjuk

$$\begin{aligned} p_1 &:= \pi_0 \\ p_{t+1} &:= \alpha_t \pi_t + (1 - \alpha_t) p_t, \end{aligned}$$

vagy ekvivalensen

$$p_{t+1} := \sum_{j=0}^t \mu_{t,j} \pi_{t-j}.$$

5.4.2. Tétel. $\varepsilon_1 := 0$ és minden $t \geq 1$ esetén legyen

$$\varepsilon_t = \alpha_t(1 - \alpha_t)\langle v_t - w_t, p_t - \pi_t \rangle + (1 - \alpha_t)\varepsilon_t.$$

Ekkor

$$\varepsilon_t \geq 0 \text{ és } w_t \in \partial_{\varepsilon_t} q(p_t).$$

Biz.: $t = 1$ esetén

$$w_1 = v_0 = Ax_0 - b \in \partial q(\pi_0) = \partial_{\varepsilon_1} q(\pi_0) = \partial_{\varepsilon_1} q(p_1)$$

Tegyük fel, hogy az állítás igaz a $t \geq 1$ esetén. Ekkor kihasználva a $w_t \in \partial_{\varepsilon_t} q(p_t)$ és $v_t \in \partial q(\pi_t)$ összefüggéseket minden $\pi' \in \mathbb{R}^m$ esetén

$$q(\pi') \leq q(\pi_t) + (\pi' - \pi_t)^T v_t \tag{20}$$

$$q(\pi') \leq q(p_t) + (\pi' - p_t)^T w_t + \varepsilon_t \tag{21}$$

Véve az $\alpha_t \cdot (20) + (1 - \alpha_t) \cdot (21)$ konvex kombinációt, és kihasználva a q konkávitását és a p_t definícióját, a következőt állíthatjuk minden $\pi' \in \mathbb{R}^m$ esetén

$$q(\pi') \leq q(p_{t+1}) + \langle w_{t+1}, \pi' \rangle - \langle \alpha_t v_t, \pi_t \rangle - \langle (1 - \alpha_t) w_t, p_t \rangle + (1 - \alpha_t) \varepsilon_t.$$

Az ε_{t+1} definícióját kihasználva a következő alakra hozhatjuk

$$q(\pi') \leq q(p_{t+1}) + (\pi' - p_{t+1})^T w_{t+1} + \varepsilon_{t+1},$$

ami éppen azt jelenti, hogy $w_{t+1} \in \partial_{\varepsilon_{t+1}} q(p_{t+1})$, azaz az állítás öröklődik.

Kihasználva a $v_t \in \partial q(\pi_t)$ és $w_t \in \partial_{\varepsilon_t} q(p_t)$ tényeket, a következő becslést kapjuk

$$\varepsilon_{t+1} \geq -\alpha_t(1 - \alpha_t)\varepsilon_t + (1 - \alpha_t)\varepsilon_t = (1 - \alpha_t)^2\varepsilon_t,$$

azaz az $\varepsilon_t \geq 0$ is teljesül. □

6. Optimális bázismegoldás előállítása

Ebben a fejezetben egy bázis identifikációs eljárást (röviden *BIP*) tekintünk át, Megiddo [11] algoritmusára támaszkodva, ami erősen polinomiális időben állít elő egy optimális bázismegoldást, egy adott primál-duál komplementáris megoldáspárból indulva. A *BIP* olyan *LP* megoldó módszerekkel együtt alkalmazható, ami egyszerre állít elő primál és duál közelítő megoldást. Egy (x^k, s^k) jó közelítő megoldáspár "kevésbé" sérti csak a komplementaritási feltételeket. A *BIP* a következő módon működik:

1. Perturbáljuk az *LP*-feladatot, megkapva az LP^k feladatot, majd kerekítjük az (x^k, s^k) közelítő megoldást, hogy az LP^k -nak komplementáris megoldáspárja legyen.
2. A perturbált feladatra alkalmazzuk Megiddo algoritmusát:
  - (a) Keresünk egy kezdő bázist.
  - (b) Pivotalással eljutunk egy primál optimális bázishoz.
  - (c) További pivotalással eljutunk egy optimális bázishoz, $\mathcal{B}_k$ -hoz.
  - (d) Ellenőrizzük, hogy a $\mathcal{B}_k$ bázis optimális-e az eredeti *LP*-feladatra.

Azt reméljük, hogy ha a k . iterációban kapott (x^k, s^k) pont elég közel van az optimális laphoz, akkor az LP^k probléma $\mathcal{B}^k$ optimális bázisa egyben az eredeti *LP*-feladat optimális bázisa is.

6.1. A perturbált feladat

Jelöljük $(\mathcal{B}, \mathcal{N})$ -nel a változók felbontását bázis és nem bázis változókra, legyenek $A_{\mathcal{B}}$ és $A_{\mathcal{N}}$ az A mátrix megfelelő részmátrixai. A $\mathcal{B}$ pontosan akkor optimális bázis, ha $A_{\mathcal{B}}$ nonsinguláris,

$$x_B = A_{\mathcal{B}}^{-1}b \geq 0,$$

és

$$y = A_{\mathcal{B}}^{-T}c_B, \quad s_N = c_N - A_{\mathcal{N}}^T y \geq 0.$$

Ha az *LP*-feladat megengedett és korlátos, akkor létezik optimális bázismegoldása. Egy bázismegoldás primál degenerált, ha az x_B -nek van 0 komponense, duál degenerált, ha az s_N -nek van 0 komponense.

Tegyük fel, hogy egy primál-duál közelítő megoldást adó algoritmus generálja az (x^k, y^k, s^k) pontsorozatot és a $(\mathcal{P}^k, \mathcal{D}^k)$ partícióssorozatot.

$$\left. \begin{array}{l} \min(c^k)^T x \\ Ax = b^k, \\ x \geq 0, \end{array} \right\} (LP^k)$$

ahol

$$b^k = P^k x_{\mathcal{P}^k}^k, \quad c_{\mathcal{P}^k}^k = (P^k)^T y^k, \quad c_{\mathcal{D}^k}^k = (D^k)^T y^k + s_{\mathcal{D}^k}^k.$$

6.1.1. Állítás. Az $x = (x_{\mathcal{P}^k}^k, 0)$ és $(y, s) = (y^k, (0, s_{\mathcal{D}^k}^k))$ egy szigorúan komplementáris megoldása az LP^k feladatnak.

Biz.: Ellenőrzés. □

Bázis identifikáció belsőpontos algoritmus segítségével

Az LP^k feladatra a $\mathcal{P}^k, \mathcal{D}^k$ adja az optimális partíciót, így a 4.5.1 tétel alapján bizonyos számú iteráció után az LP^k és LP feladatokra megegyezik az optimális partíció.

Tegyük fel, hogy a k -ra már $(\mathcal{P}^k, \mathcal{D}^k) = (\mathcal{P}^*, \mathcal{D}^*)$. Felhasználva a 4.5.1 tételt kapjuk:

$$\|b^k - b\| = \|D^k x_{\mathcal{D}^k}^k\| = \left\| \sum_{j \in \mathcal{D}^k} s_j^k a_j \right\| \leq \frac{(x^k)^T s^k}{\xi} \sum_{j \in \mathcal{D}^k} \|x_j\| \leq \frac{(x^k)^T s^k}{n} \eta, \quad (22)$$

és

$$\|c^k - c\| = \|s_{\mathcal{P}^k}^k\| \leq \frac{(x^k)^T s^k}{\xi} \|e\| = \frac{(x^k)^T s^k}{\xi} \sqrt{n}, \quad (23)$$

amiből látszik, hogy $(x^k)^T s^k \rightarrow 0$ esetén $b^k \rightarrow b$ és $c^k \rightarrow c$. Továbbá ha

$$(x^k)^T s^k \leq \min \left\{ O\left(\frac{\xi^2}{n}\right), 2^{-t \frac{\xi}{n\eta}} \right\},$$

akkor

$$(\mathcal{P}^k, \mathcal{D}^k) = (\mathcal{P}^*, \mathcal{D}^*), \quad \|b^k - b\| \leq 2^{-t}, \quad \|c^k - c\| \leq 2^{-t}.$$

6.1.1. Megjegyzés. Ha általában tekintünk egy $LP(A, b, c)$ feladatot, és egy $LP(A, b^k, c^k)$ feladatrendszerrel, amire $b^k \rightarrow b$ és $c^k \rightarrow c$, akkor nem mondhatjuk el, hogy elég nagy k -ra meg fog egyezni az LP és LP^k optimális partíciója.

6.1.1. Tétel. Tegyük fel, hogy az (x^k, y^k, s^k) pontsorozat egy $O(\sqrt{n}L)$ -es belsőpontos algoritmusból származik. Legyen $\mathcal{B}$ az LP^k feladat optimális bázisa. Ekkor létezik $0 < \bar{t} < \infty$, amire $(x^k)^T s^k < 2^{-\bar{t}}$ esetén $\mathcal{B}$ az eredeti LP feladat optimális bázisa is. Ha az LP -feladat racionális, akkor $\bar{t} \leq O(L)$.

Biz.: Legyen $\mathcal{B}$ tetszőleges bázisa az A mátrixnak, amire $A_{\mathcal{B}} \bar{x}_B = b$ és $A_{\mathcal{B}}^T \bar{y} = c_B$. Legyen τ_B az $\bar{x}_B$ és $\bar{s} = c - A^T \bar{y}$ legkisebb pozitív abszolút értékű komponense. Legyen $\tau = \min\{1, \min_B \tau_B\}$. Ekkor a $\tau > 0$, mert az A mátrixnak véges sok bázisa van. Legyen $\zeta = \max\{1, \max_B \|A_{\mathcal{B}}^{-1}\|\}$. Ha az $LP(A, b, c)$ feladat adatai racionálisak, akkor $\tau \leq 2^{-L}$ és $\zeta \leq 2^L$. Először a következő lemmát bizonyítjuk.

6.1.1. Lemma. Legyen $\mathcal{B}$ optimális bázisa az $LP(A, b^k, c^k)$ feladatnak, ahol $\|b^k - b\| < \frac{\tau}{\zeta}$ és $\|c^k - c\| < \frac{\tau}{\eta\zeta}$. Ekkor $\mathcal{B}$ az $LP(A, b, c)$ feladat optimális bázisa is, azaz a $\mathcal{B}$ -hez tartozó $\bar{x}_B$ és $\bar{s}$ nemnegatív.

Biz.: Legyen az LP^k feladat $\mathcal{B}$ -hez tartozó primál és duál optimális bázis megoldása $\bar{x}_B^k$ és $(\bar{y}^k, \bar{s}^k)$. Tegyük fel, hogy az $\bar{x}_B$ -nek van negatív komponense, az i . komponens. Ekkor a τ definíciója miatt $\bar{x}_i \leq -\tau$. Tudjuk, hogy

$$\bar{x}_B^k - \bar{x}_B = A_B^{-1}(b^k - b),$$

azaz

$$\|\bar{x}_B^k - \bar{x}_B\| = \|A_B^{-1}(b^k - b)\| \leq \|A_B^{-1}\| \cdot \|b^k - b\|.$$

A legutóbbi egyenlőtlenségből

$$|\bar{x}_i^k - \bar{x}_i| \leq \|A_B^{-1}\| \cdot \|b^k - b\| < \tau,$$

azaz

$$\bar{x}_i^k < \tau + \bar{x}_i \leq \tau - \tau = 0,$$

ami ellentmond annak, hogy $\bar{x}_B^k \geq 0$.

Az $\bar{s}_B$ nemnegativitása hasonlóan jön ki. Tegyük fel, hogy $\bar{s}_j$ negatív. Ekkor $\bar{s}_j \leq -\tau$ is teljesül.

$$|\bar{s}_j^k - \bar{s}_j| = |a_j^T(\bar{y}^k - \bar{y})| \leq |a_j^T A_B^{-T}(c_B^k - c_B)| \leq \|a_j^T\| \cdot \|A_B^{-1}\| \cdot \|c^k - c\| < \tau,$$

azaz

$$\bar{s}_j^k < \tau + \bar{s}_j \leq \tau - \tau = 0,$$

ami szintén ellentmondás. □

A tétel belátásához úgy kell megválasztanunk a $\bar{t}$ -t, hogy

$$(P^k, D^k) = (P^*, D^*)$$

és

$$\|b^k - b\| < \frac{\tau}{\zeta}, \quad \|c^k - c\| < \frac{\tau}{\eta\zeta}.$$

A (22) és (23) sorok alapján ez teljesül, ha

$$2^{-\bar{t}} \leq \min \left\{ O\left(\frac{\xi^2}{n}\right), \frac{\xi\tau}{n\eta\zeta} \right\}.$$

Ha az $LP(A, b, c)$ feladat adatai racionálisak, akkor $\bar{t} \leq O(L)$. □

6.1.1. Köv. Származzon az $\{x^k, s^k\}$ pontsorozat egy olyan belsőpontos algoritmusból, ami az $x^0 = e$, $s^0 = e$ belső pontból indul, az iterációs száma $O(\sqrt{n}L)$ és kielégíti a (8) feltételeket. Ekkor legfeljebb $O(\sqrt{n}L)$ iteráció után az LP^k feladat optimális bázisa megegyezik az eredeti LP feladat optimális bázisával. □

Bázis identifikáció

A következő részben megnézzük Megiddo [11] algoritmusát, ami az $LP(A, b^k, c^k)$ feladat optimális bázisát állítja elő, az ismert komplementáris megoldáspárból.

A korábbi eredményeket felhasználva, a következőket tesszük fel az LP^k feladatról:

- (1) A $\mathcal{P}^k, \mathcal{D}^k$ optimális partíció ismert.
- (2) Ismert az $\tilde{x}$ primál optimális megoldás, amire $A\tilde{x} = b^k$, $\tilde{x}_{\mathcal{D}^k} = 0$ és $\tilde{x}_{\mathcal{P}^k} > 0$.
- (3) Ismert az $(\tilde{y}, \tilde{s})$ duális optimális megoldás, amire $A^T\tilde{y} + \tilde{s} = c^k$, $\tilde{s}_{\mathcal{D}^k} > 0$ és $\tilde{s}_{\mathcal{P}^k} = 0$.

Az egyszerűség kedvéért a következőkben elhagyjuk a k indexet.

Legyen a $(\mathcal{B}, \mathcal{N})$ a változók tetszőleges bázis-nembázis partíciója. Ekkor

$$\tilde{x}_B = A_B^{-1}(b - A_N\tilde{x}_N).$$

Az $(\tilde{x}_B, \tilde{x}_N)$ megoldást primál szuper-bázismegoldásnak nevezhetjük, hiszen vannak olyan nembázis változói amik nem nullák. Ha $x_i > 0$ egy $i \in \mathcal{N}$ indexre, akkor az i egy primál szuper-bázisváltozó. Hasonlóan ha $s_i > 0$ egy $i \in \mathcal{B}$ indexre, akkor az i egy duális szuper-bázisváltozó. A cél a szuper-bázisváltozók kiküszöbölése. Először azonban szükségünk van egy kezdő bázisra.

6.2. Kezdő bázis előállítása

Legyen az $[A_1, A_2, A_3]$ az A mátrix következő indexhalmazokhoz tartozó partíciója:

$$I_1 = \{i | \tilde{x}_i > 0, \tilde{s}_i = 0\}$$

$$I_2 = \{i | \tilde{x}_i = 0, \tilde{s}_i = 0\}$$

$$I_3 = \{i | \tilde{x}_i = 0, \tilde{s}_i > 0\}$$

Kezdő bázis keresés

Input

$A = [A_1, A_2, A_3]$ mátrix a fenti partícióval, $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$, $\text{rang}(A) = m$.

Output

A_B kezdő bázis.

begin

$A' := [ ]$, $A_B := [ ]$, $i := 1$.

while $\text{rang}(A_B) < m$ **do**

$A' := A' \cup A_i$.

while $\text{rang}(A_B) < \text{rang}(A')$ **do**

Keresünk egy a_j A' -beli oszlopot, ami független a A_B -től.

$A_B := A_B \cup a_j$.

end

$i := i + 1$.

end

end

Ha a $A_{\mathcal{B}}$ -hez az algoritmus sorrendjében vesszük hozzá az oszlopokat, akkor nyilvánvalóan egy olyan kezdő bázist kapunk, amiben minimális a szuper-bázisváltozók száma. Ha a primál és duál szuper-bázisváltozókat $\tilde{x}_{\mathcal{N}}^+$ és $\tilde{s}_{\mathcal{B}}^+$ jelöli, akkor a következő formájú kezdő pivottáblát kapjuk:

Kezdő bázis struktúra

$\tilde{x}_{\mathcal{B}}^+$	$\tilde{x}_{\mathcal{N}}^+$	$\tilde{x}_{\mathcal{B}}^0$	$\tilde{x}_{\mathcal{N}}^0$	$\tilde{x}_{\mathcal{B}}^0$	$\tilde{x}_{\mathcal{N}}^0$
$\tilde{s}_{\mathcal{B}}^0$	$\tilde{s}_{\mathcal{N}}^0$	$\tilde{s}_{\mathcal{B}}^0$	$\tilde{s}_{\mathcal{N}}^0$	$\tilde{s}_{\mathcal{B}}^+$	$\tilde{s}_{\mathcal{N}}^+$
I	$*$	0	$*$	0	$*$
0	0	I	$*$	0	$*$
0	0	0	0	I	$*$

Mielőtt folytatnánk a bázis identifikáció folyamatát, fel kell elevenítenünk a bázistáblák egy fontos tulajdonságát.

Az aktuális $\mathcal{B}$ bázishoz tartozó bázistábla a következő módon néz ki:

	$\mathcal{B}$	$\mathcal{N}$
$\mathcal{B}$	I	$A_{\mathcal{B}}^{-1}A_{\mathcal{N}}$

Legyen a tábla $i \in \mathcal{B}$, $j \in \mathcal{N}$ indexekhez tartozó eleme a t_{ij} . Definiálunk két típusú vektort: minden $i \in \mathcal{B}$ -re a $t^{(i)}$ vektort és minden $j \in \mathcal{N}$ -re a t_j vektort.

$$t_k^{(i)} = \begin{cases} t_{ik} & \text{ha } k \in \mathcal{N} \\ 1 & \text{ha } k = i \\ 0 & \text{különben} \end{cases}$$

és

$$(t_j)_k = \begin{cases} t_{kj} & \text{ha } k \in \mathcal{B} \\ -1 & \text{ha } k = j \\ 0 & \text{különben} \end{cases}$$

6.2.1. Tétel. $t_j \perp t^{(i)}$ minden $i \in \mathcal{B}$, $j \in \mathcal{N}$ esetén.

Biz.: Könnyen adódik a vektorok definíciójából:

$$t^{(i)} = \begin{array}{c} \mathcal{B} \\ i \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline 0 \dots 0 & 1 & 0 \dots 0 & * \dots * & t_{ij} & * \dots * \\ \hline \end{array}$$

$$t_j = \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline * \dots * & t_{ij} & * \dots * & 0 \dots 0 & -1 & 0 \dots 0 \\ \hline \end{array}$$

□

6.3. Primál fázis

Az algoritmus a korábban előállított kezdő bázisból indul. A primál szuper-bázisváltozókat úgy lehet eltüntetni, ha nullára csökkentjük az értéküket, vagy bevisszük őket a bázisba. Ezt végzi el a következő algoritmus.

Megiddo - primál fázis

Input

$(\tilde{x}, \tilde{y}, \tilde{s})$ komplementáris megoldáspár, $A_{\mathcal{B}}$ kezdő bázis.

Output

$A_{\mathcal{B}^*}$ primál optimális bázis, és a hozzá tartozó x^P bázismegoldás.

begin

$x^P := \tilde{x}$, $\mathcal{B}^* := \mathcal{B}$, $\mathcal{N}^* := \mathcal{N}$.

$\mathcal{J}^+ := \{j \in \mathcal{N}^* \mid 0 < x_j^P\}$.

while $|\mathcal{J}^+| > 0$ **do**

Legyen $j \in \mathcal{J}^+$.

Készítsük el a t_j vektort.

$$\alpha := \min \left\{ \frac{x_i^P}{|t_{ji}|} : t_{ji} < 0 \right\},$$

$$x^P := x^P + \alpha t_j.$$

for each $k \in \arg \min_i \left\{ \frac{x_i^P}{|t_{ji}|} : t_{ji} < 0 \right\}$ **do**

if $(k \in \mathcal{B}^*)$

Pivotálás a (k, q) pozícióban, amire a $t_{kq} \neq 0$.

end

$\mathcal{J}^+ := \mathcal{J}^+ - j$.

end

end

6.3.1. Tétel. *A primál fázis erősen polinomiális időben előállít egy x_P optimális primál bázismegoldás.*

Biz.: Az algoritmus minden iterációjában $\mathcal{J}^+$ számossága legalább eggyel csökken. Így a pivotlépések száma legfeljebb a kiinduló megoldás szuper-bázisváltozóinak száma, ami azt jelenti, hogy az algoritmus erősen polinomiális.

Az (x^P, s) megengedett, és komplementáris megoldáspárból indul az algoritmus. Belátjuk, hogy ez végig fennmarad, amivel az optimalitás bizonyítást nyer.

Megengedettség: Az 6.2.1 tétel alapján a t_j vektor merőleges az A mátrix sortérére. Ezt felhasználva:

$$A(x^P + \alpha t_j) = Ax^P + \alpha A t_j = b + 0 = b$$

A hányadoseszt miatt pedig $0 \leq x^P + \alpha t_j$ is teljesül.

Komplementaritás: Azt kell belátni, hogy a $t_j \perp s$. Ez a t_j definíciója, és a kezdő bázishoz tartozó bázistábla alapján könnyen látható. Mivel a j primál szuper-bázisváltozó, ezért a t_j vektor kizárólag az $\tilde{x}_{\mathcal{N}^+}$ -nek megfelelő oszlopokból készülhet.

A t_j nemnulla elemei a kezdő bázis struktúrából leolvashatóan az $\tilde{s}_B^0$ résznek felelnek meg. A kezdő bázisnak megfelelő struktúra az algoritmus során végig fennáll.

A végén nem lesz primál szuper-bázisváltó, azaz primál bázismegoldást kapunk. $\square$

6.3.1. Megjegyzés. *A primál fázis során, ha a kezdő bázis duál megengedett, akkor az algoritmus során végig az marad.* $\square$

6.4. Duál fázis

Megiddo - duál fázis

Input

$(\tilde{x}, \tilde{y}, \tilde{s})$ komplementáris megoldáspár, A_B kezdő bázis.

Output

A_{B^*} duál optimális bázis, és a hozzá tartozó (y^D, s^D) bázismegoldás.

begin

$s^D := \tilde{s}, y^D := \tilde{y}, B^* := B, N^* := N.$

$\mathcal{J}^+ := \{j \in B^* \mid 0 < s_j^D\}.$

while $|\mathcal{J}^+| > 0$ **do**

Legyen $j \in \mathcal{J}^+.$

Keressük meg azt az i -t, amire $(A_{B^*}^{-1}A)_{ij} = 1.$

Készítsük el a $t^{(i)}$ vektort.

$$\alpha := \min \left\{ \frac{s_j^D}{t_j^{(i)}} : s_j^D > 0, t_j^{(i)} > 0 \right\},$$

$$s^D := s^D - \alpha t^{(i)}$$

$$y^D := y^D + \alpha A_{B^*}^{-T} e_i. \quad (24)$$

for each $k \in \arg \min_j \left\{ \frac{s_j^D}{t_j^{(i)}} : s_j^D > 0, t_j^{(i)} > 0 \right\}$ **do**

if $(k \notin B^*)$

Pivotálás a (k, q) pozícióban, amire a $t_{kq} \neq 0.$

end

$\mathcal{J}^+ := \mathcal{J}^+ - j.$

end

end

6.4.1. Tétel. *A duál fázis erősen polinomiális időben előállít egy (y^D, s^D) optimális duális bázismegoldást.*

Biz.: Csakúgy, mint a primál fázisnál, a $\mathcal{J}^+$ elemszáma minden iteráció után legalább eggyel csökken, azaz az algoritmus erősen polinomiális, legfeljebb $|\mathcal{J}^+|$ pivotlépéssel.

Belátjuk, hogy az (y^D, s^D) végig megengedett megoldás és az (x, s^D) végig komplementáris, amivel az optimalitás bizonyítást nyer.

Megengedettség: Az s^D nemnegativitását a hányadosteszt biztosítja minden lépésben.

$$A^T(y^D + \alpha(A_{\mathcal{B}^*}^{-T})e_i) + (s^D - \alpha t^{(i)}) = c + \alpha(A^T A_{\mathcal{B}^*}^{-T})e_i - \alpha t^{(i)} = c + \alpha((A_{\mathcal{B}^*}^{-1}A)^T e_i - t^{(i)}) = c$$

Az utolsó egyenlőségnél kihasználtuk, hogy $t^{(i)} = (A_{\mathcal{B}^*}^{-1}A)^T e_i$.

Komplementaritás: A komplementaritáshoz azt kell látni, hogy $t^{(i)} \perp x$, ami a kezdő bázis struktúrából kiolvasható.

Mivel a végén nem marad duális szuper-bázisváltó, ezért a kapott megoldás bázismegoldás. $\square$

6.4.1. Megjegyzés. *A duál fázis során, ha a kezdő bázis primál megengedett, akkor az algoritmus során végig az marad.* $\square$

A primál és duál fázisok egymástól függetlenek, bármelyikkel lehet kezdeni. Összességében egy optimális bázis eléréséig legfeljebb annyi pivotiterációra van szükség, mint amennyi a primál és duál szuper-bázisváltók összege a kezdő bázisra vonatkozóan.

Hivatkozások

- [1] David G. Luenberg, Yinyu Ye: *Linear and Nonlinear Programming*, Springer, 2008.
- [2] Dimitri P. Bertsekas: *Nonlinear programming*, Athena Scientific, 1999.
- [3] B. T. Polyak: *Newton's method and its use in optimization*, European Journal of Operational Research, 181: 1086-1096, 2007.
- [4] R. D. C. Monteiro, I. Adler: *Interior path following primal-dual algorithms. Part I: Linear Programming*, Mathematical Programming, 44: 27-41, 1989.
- [5] Julia Vogt: *Primal-Dual Path-Following Methods for Linear Optimization*, Diploma Thesis, University of Konstanz, 2008.
- [6] Margaréta Halická: *Two simple proofs for analyticity of the central path in linear programming*, Operation Research Letters 28: 9-19, 2001.
- [7] S. Mizuno, M. J. Todd, and Y. Ye: *On adaptive-step primal-dual interior-point algorithms for linear programming*, Mathematics of Operations Research, Vol. 18, No. 4, 964-981, 1993.
- [8] Francisco Barahona, Ranga Anbil: *The Volume Algorithm: producing primal solutions with a subgradient method*, Mathematical Programming, 87: 385-399, 2000.
- [9] L. Bahiense, N. Maculan, C. Sagastizábal: *The volume algorithm revisited: relation with bundle methods*, Mathematical Programming, 94: 41-69, 2002.
- [10] Y. Ye: *On the finite convergence of interior-point algorithms for linear programming*, Mathematical Programming, 57: 325-335, 1992.
- [11] N. Megiddo: *On finding primal- and dual-optimal bases*, ORSA Journal on Computing, 3(1): 63-65, 1991.
- [12] Erling D. Andersen, Yinyu Ye: *Combining interior-point and pivoting algorithms for linear programming*, Management Science, 42:1719-1731, 1996.
- [13] Erling D. Andersen: *On exploiting problem structure in a basis identification procedure for linear programming*, Technical report, Odense University, Denmark, 1996.